

НКЕК
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ»

НАКАЗ

“ _____ ” _____ 20 р.

Київ

№ _____

Про затвердження Положення
про облікову політику

Керуючись Податковим кодексом України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV із змінами та доповненнями, Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS/МСФЗ), Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (IAS/МСБО) та іншими нормативними актами, які регулюють ведення бухгалтерського та податкового обліків, складання та подання фінансової звітності, з метою дотримання єдиної методики відображення господарських операцій і забезпечення своєчасного та повного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про облікову політику Державного підприємства «Український державний центр радіочастот», що додається.
2. Наказ УДЦР від 14.11.2022 № 180 «Про затвердження Положення про облікову політику УДЦР» визнати таким, що втратив чинність.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на директора з фінансових питань Віру ТАТАРЕНКО.

Генеральний директор

Володимир КОРСУН



Український державний центр радіочастот
№62/24 від 27.03.2024
КЕП: Корсун В. І. 27.03.2024 10:53
3FAA928358EC0030400000066D83200FABDBF00
Сертифікат дійсний з 11.08.2023 10:48 до 11.08.2025 10:48

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ УДЦР

27. 03.2024 № 62/24

ПОЛОЖЕННЯ

**про облікову політику Державного підприємства «Український державний
центр радіочастот»**

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
1. Якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки	5
2. Зміни облікової політики	7
3. Зміни облікових оцінок	8
4. Виправлення помилок	8
5. Основні вимоги та обмеження	9
II. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	12
III. ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ	14
6. Основні засоби	14
6.1. Терміни	14
6.2. Класифікація основних засобів	15
6.3. Визнання та оцінка основних засобів	16
6.4. Оцінка після первісного визнання основних засобів	18
6.5. Зменшення корисності основних засобів	19
6.6. Амортизація основних засобів	21
6.7. Вибуття основних засобів	22
6.8. Незавершені капітальні інвестиції	23
7. Нематеріальні активи	24
7.1. Терміни	24
7.2. Класифікація нематеріальних активів	25
7.3. Визнання та оцінка нематеріальних активів	26
7.4. Зменшення корисності нематеріальних активів	27
7.5. Амортизація нематеріальних активів	28
7.6. Вибуття нематеріальних активів	29
8. Оренда основних засобів	29
9. Інвестиційна нерухомість	34
10. Непоточні (необоротні) активи, утримувані для продажу	35
11. Запаси	36
11.1. Терміни	36
11.2. Класифікація запасів	36
11.3. Оцінка та визнання запасів в обліку	37

11.4. Вибуття запасів	38
12. Фінансові інструменти	39
12.1. Фінансові активи	40
12.1.1. Визнання	40
12.1.2. Первісна оцінка	40
12.1.3. Класифікація та наступна оцінка	40
12.1.4. Оцінка за амортизованою вартістю	41
12.1.5. Знецінення фінансових активів	41
12.1.6. Припинення визнання фінансового активу	44
12.2. Фінансові зобов'язання	44
12.2.1. Визнання	44
12.2.2. Оцінка при первісному визнанні	45
12.2.3. Класифікація та наступна оцінка	45
12.2.4. Припинення визнання фінансового зобов'язання	45
12.3. Розмежування фінансових інструментів між оборотними та необоротними активами, короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями	45
12.4. Дебіторська та кредиторська заборгованість, яка не визнається фінансовими інструментами	46
13. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи	46
14. Доходи	49
15. Витрати	52
16. Виплати працівникам	56
16.1. Терміни	56
16.2. Класифікація виплат працівникам	57
16.3. Облік виплат працівникам	57
17. Податки на прибуток	58
17.1. Терміни	58
17.2. Визнання, оцінка та облік податків на прибуток	59
18. Розкриття інформації про пов'язані сторони	61
19. Оцінка безперервності діяльності	62
IV. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК	63

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Цим Положенням про облікову політику Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» (далі - Положення) встановлено сукупність обраних і застосовуваних принципів, методів і процедур облікової політики щодо визнання елементів в обліку, складання, подання фінансової звітності та розкриття інформації у фінансовій звітності Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» (далі – Підприємство), складеної за Міжнародними стандартами фінансової звітності, що викладені Міністерством фінансів України.

Облікова політика Підприємства (далі - облікова політика) - це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані при складанні та поданні фінансової звітності.

Облікова політика складена з урахуванням вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV зі змінами та доповненнями (далі - Закон № 996-XIV), Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі - IFRS/МСФЗ), Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі - IAS/МСБО), Концептуальних основ фінансової звітності, визначень Комітету з тлумачень міжнародної фінансової звітності (КТМФЗ), Постійного комітету з тлумачень (ПКТ) в частині, що не суперечать Закону № 996-XIV, Податкового Кодексу України та інших нормативних документів.

Метою облікової політики є забезпечення можливості надання користувачам фінансової звітності правдивої, повної та неупередженої інформації про фінансовий та майновий стан Підприємства, про доходи, витрати і способи отримання фінансових результатів, про сплату податків.

Дане Положення є обов'язковим для застосування усіма регіональними структурними підрозділами Підприємства (філіями та відділами), показники яких включаються в зведену фінансову звітність.

У разі, якщо це Положення не містить спеціальних правил, що регламентують облік окремих операцій, при здійсненні обліку таких операцій слід керуватись тлумаченнями стандартів та сталою практикою застосування стандартів.

У виділених на окремий баланс філіях складається баланс і відповідні форми звітності для включення їх показників у фінансову звітність підприємства. При формуванні витрат у філіях та підрахунку фінансового результату господарської діяльності враховувати всі витрати, як такі, що прямо відносяться до їх діяльності. Для оформлення операцій за розрахунками головного підприємства з філіями, розрахунками між філіями, використовувати рахунок «Внутрішньогосподарські розрахунки» з розподілом по рахунках інших порядків. Відповідно, фінансова звітність Підприємства буде складатись шляхом включення показників фінансової звітності її структурних підрозділів (філій), які виділені на окремий баланс, до звітності Підприємства з виключенням залишків по субрахунках внутрішньогосподарських розрахунків між ними.

Функціональною валютою фінансової звітності є національна валюта України, гривня. Операції в інших валютах розглядаються як операції в іноземній валюті і первісно визнаються у функціональній валюті за курсом, що діє на дату здійснення операції.

Валютою подання фінансової звітності є гривня, яка округлюється до найближчої тисячі, якщо не вказано інше.

Монетарні активи і зобов'язання, виражені в іноземній валюті, перераховуються в функціональну валюту за обмінним курсом, що діє на звітну дату. Курсові різниці, що виникають при розрахунку за монетарними статтями або при перерахунку грошових статей за курсами, що відрізняється від курсів, за якими вони перераховувалися при первісному визнанні протягом звітного періоду або у попередніх фінансових звітах, підлягають визнанню в звіті про прибутки або збитки в тому періоді, в якому вони виникають. Відповідно до п.35 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» прибутки і збитки, які виникають від операційних курсових різниць Підприємство відображає у фінансовій звітності на нетто-основі, окрім випадків, коли такі прибутки або збитки є суттєвими.

Немонетарні статті в іноземній валюті, враховані за історичною вартістю, підлягають перерахунку за обмінним курсом на дату здійснення операції. Немонетарні статті в іноземній валюті, які оцінені за справедливою вартістю, підлягають перерахунку за валютним курсом, що діяв на дату визначення справедливої вартості.

1. Якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки

1.1. Фінансова звітність формується з дотриманням таких принципів:

- *безперервності діяльності*, що передбачає оцінку активів і зобов'язань Підприємства, виходячи з припущення, що її діяльність триватиме далі. Підприємство припиняє визнавати фінансову звітність з дотриманням принципу безперервності діяльності, якщо після звітної дати керівництво або учасники роблять заяву про наміри ліквідувати Підприємство або компоненти, облік таких операцій здійснюється відповідно до спеціальних вимог, наведених у МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність»;
- *нарахування та відповідності доходів і витрат*, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей. Виключенням з цього принципу є складання звіту про рух грошових коштів.

1.2. Основними якісними характеристиками фінансової звітності є:

- *доречність* - корисність для користувачів при прийнятті рішень, оцінці минулих, теперішніх та майбутніх подій, підтвердженні або виправленні минулих оцінок. Доречна фінансова інформація має передбачувальну та/або підтверджувальну цінність та здатна впливати на прийняття рішень користувачами;

суттєвість - аспект доречності, що ґрунтується на характері або величині (чи обох статтях), яких стосується інформація, відображення, відсутність або неправильне подання якої може вплинути на рішення, які приймають користувачі на підставі фінансової звітності. У фінансовій звітності наводяться лише суттєві статті. Несуттєві статті при складанні звітності можуть об'єднуватися за ознаками однорідності об'єктів обліку та операцій. При складанні фінансової звітності до несуттєвих статей можуть не застосовуватися методи визнання та оцінки, встановлені стандартами. Поріг суттєвості для складання фінансової звітності Підприємства встановлюється цією обліковою політикою;

- *правдиве подання* - опис економічних явищ у фінансовій звітності, що є повним, нейтральним та вільним від помилок. Операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми; правдиве подання інформації в бухгалтерській звітності засноване на чесності її укладачів та уявленні про те, що вона відображає саме ті операції, факти та події, які вона повинна відображати, або, як обґрунтовано очікують користувачі, вона повинна представляти саме цю інформацію;

повний опис - охоплює всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, наведених у фінансовій звітності, що можуть вплинути на рішення користувачів, здійснені на її основі;

нейтральність - неупередженість у відборі та поданні інформації у фінансовій звітності;

Посилювальними якісними характеристиками є:

- *зіставність* - послідовне, постійне (із року в рік) застосування облікової політики, що дозволяє порівнювати з подібною інформацією за будь-який інший період;
- *можливість перевірки* - різні поінформовані та незалежні спостерігачі можуть досягти консенсусу (не обов'язково повного) щодо правдивого подання інформації. З метою можливості перевірки кількісно визначена інформація може мати як єдине оціночне значення, так і діапазон ймовірних величин;
- *вчасність* - надання інформації в користування осіб, що приймають рішення, повинно відбуватись своєчасно, щоб вона могла вплинути на прийняття ними рішень;
- *зрозумілість* - доступність для розуміння користувачами; класифікація та подання інформації ясно і стисло робить її зрозумілою. Передбачається, що користувачі повинні мати достатнє знання бізнесу та економічної

діяльності та готові ретельно переглядати та аналізувати інформацію. Проте інформація про важкі питання, які повинні бути наведені у фінансовій звітності з огляду на їх важливість у прийнятті рішень користувачами, не повинна бути виключена лише з підстав важкості її розуміння окремим користувачем.

2. Зміни облікової політики

Облікова політика застосовується послідовно для подібних операцій, подій або умов з моменту їх виникнення.

Облікова політика може змінюватися лише в випадках, коли зміна вимагається законодавством України, МСФЗ, або призводить до того, що фінансова звітність надає достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки. При цьому головний бухгалтер Підприємства готує проект наказу про зміни в обліковій політиці та передає його на розгляд і підписання керівнику підприємства, а також, супроводжує його погодження Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.

Застосування облікової політики щодо операцій, подій або умов, які відмінні від тих, що були раніше, та таких, що не мали місця раніше або були несуттєвими, не є змінами облікової політики.

Зміни облікової політики відображаються ретроспективно, починаючи з моменту визнання компонента в обліку, за умови, що розмір впливу змін достатньою мірою піддається визначенню.

Ретроспективне відображення змін облікової політики здійснюється шляхом коригування залишку кожного компонента власного капіталу на початок періоду, на який ця зміна впливає, за найперший поданий попередній період. Коригування здійснюється також щодо інших порівнюваних сум, інформація про які розкрита за кожний поданий попередній період, так, наче нова облікова політика застосовувалася завжди за умови, що достовірна оцінка таких коригувань практично можлива.

Якщо практично неможливо визначити вплив застосування нової облікової політики до всіх попередніх періодів, то коригування порівняльної інформації та застосування нової облікової політики здійснюються перспективно з найбільш ранньої можливої дати.

Визначення розміру змін, що повинні бути відображені ретроспективно за попередні періоди, базується на застосуванні інформації яка надає свідчення обставин, що існувати на ту дату (дати), коли відбувалася операція, інша подія або умова, та була б наявною, коли фінансова звітність за попередній період була затверджена до випуску.

У випадках, коли зміни в обліковій політиці мають суттєвий вплив на показники минулих або поточного періоду, в фінансовій звітності розкривається така інформація та характер змін:

- підстави змін в обліковій політиці;
- сума коригувань за минулі зіставні періоди;

- сума коригувань поточного періоду;
- інформація про факт перерахунку показників минулих зіставних періодів або про практичну неможливість здійснити перерахунок попередніх оцінок.

Якщо важко розрізнити зміну облікової політики та зміну облікових оцінок, то це розглядається і відображається як зміна облікових оцінок.

Облікова політика, встановлена щодо податкового обліку, змінюється у разі внесення змін у податкове законодавство, залежно від дати, з якої такі зміни набувають чинності.

3. Зміни облікових оцінок

Зміна в обліковій оцінці - це коригування балансової вартості активу або зобов'язання чи суми періодичного споживання активу, яке є результатом оцінки теперішнього статусу активів та зобов'язань та пов'язаних з ними очікуваних майбутніх вигод та зобов'язань.

Облікові оцінки можуть бути переглянуті внаслідок зміни обставин, на яких базувалася оцінка, або внаслідок нової інформації чи більшого досвіду.

Зміни в облікових оцінках є наслідком нової інформації або нових розробок, за своїм характером перегляд оцінок не стосується попередніх періодів та не є виправленням помилок.

Вплив зміни облікової оцінки визнається перспективно, з дати зміни в оцінці, включаючи його у прибуток або збиток у періоді, коли відбулася зміна, та у майбутніх періодах, якщо зміна впливає на них.

Наслідки змін облікових оцінок визнаються у фінансовій звітності за тими самими статтями доходів, витрат, які використовувались до їх попереднього визнання.

У випадках, коли зміни в облікових оцінках мають суттєвий вплив на показники поточного або майбутніх періодів, у фінансовій звітності розкривається інформація про характер та суму зміни в обліковій оцінці, яка впливає на поточний період.

4. Виправлення помилок

Помилками попередніх періодів визнаються суттєві пропуски або викривлення у фінансовій звітності за попередні періоди, які виникають через некоректне або неповне відображення достовірної інформації, яка:

- була наявна на момент затвердження фінансової звітності за ті періоди;
- за обґрунтованим очікуванням могла бути отриманою та врахованою при складанні цієї фінансової звітності.

Помилки можуть виникнути внаслідок математичних підрахунків, у застосуванні облікової політики, внаслідок недогляду або неправильної інтерпретації фактів.

Виявлені помилки минулих звітних періодів відображаються шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок звітного періоду в кореспонденції з відповідними статтями обліку активів, зобов'язань або власного капіталу, якщо вплив виявлених помилок є суттєвим.

Внаслідок виправлення суттєвих помилок минулих періодів надається повторна порівняльна інформація щодо попередніх звітних періодів. Якщо неможливо визначити суму помилки за всі попередні періоди, тоді порівняльна інформація наводиться з найпершої можливої дати.

Факт виправлення таких помилок розкривається у примітках до фінансової звітності з зазначенням змісту та суми помилки або зазначається недоцільність розкриття такої інформації (якщо суми несуттєві та не можуть вплинути на прийняття рішень).

Не вважається виправленням помилок відображення інформації за минулі періоди, щодо якої немає доказів її наявності на дату складання, затвердження або подання фінансової звітності. Така інформація відображається у складі фінансової звітності за звітний період.

Виправлені помилки поточного звітного періоду відображаються у складі доходів/витрат поточного періоду шляхом коригуючих записів (сторно, зворотне проведення) за відповідними статтями обліку активів, зобов'язань або власного капіталу.

5. Основні вимоги та обмеження

Фінансова звітність, складена відповідно до цієї облікової політики повинна відповідати усім вимогам МСФЗ, МСБО з урахуванням діючих тлумачень ПКТ та КТМФЗ та Закону № 996-XIV.

У випадках відсутності конкретного міжнародного стандарту фінансової звітності або обліку, тлумачень ПКТ або КТМФЗ щодо обліку операцій, які виникли у діяльності Підприємства, керівництво Підприємства розробляє облікову політику відповідно до загальних принципів, встановлених МСФЗ та МСБО, яка дозволить найправдивіше та найточніше скласти фінансову звітність, що буде містити повну, достовірну, корисну інформацію для користувачів.

При визначенні облікової політики, у випадках описаних вище, керівництво Підприємства повинно враховувати наведені далі джерела у низхідному порядку:

- вимоги в МСФЗ, у яких йдеться про подібні та пов'язані з ними питання;
- визначення, критерії визнання та концепції оцінки активів, зобов'язань, доходу та витрат у Концептуальній основі фінансової звітності, затвердженій Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі - Концептуальна основа фінансової звітності);
- найостанніші положення інших органів, що розробляють та затверджують стандарти, які застосовують подібну концептуальну основу для розробки стандартів;

- іншу професійну літературу з обліку та прийняті галузеві практики, тією мірою, якою вони не суперечать МСФЗ.

Винятково рідко, коли відповідність вимозі МСФЗ може вводити в оману, Підприємство повинно відхилитися від МСФЗ та надати інформацію у фінансовій звітності таким достовірним та справедливим чином, що дасть можливість користувачам зробити правдиві висновки. У такому випадку розкривається:

- факт відхилення від певної вимоги для досягнення достовірного подання;
- МСФЗ, від вимог якого відступлено, пояснення та причина відхилення, опис операції та обраний підхід до відображення;
- фінансовий вплив відхилення на кожну статтю у фінансовій звітності, яку слід було б подати відповідно до вимоги за кожний період.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна фінансова звітність (перший квартал, перше півріччя, дев'ять місяців) складається наростаючим підсумком з початку звітного року. Фінансова звітність складається станом на останнє число звітного періоду.

Фінансова звітність за МСФЗ складається за такими формами:

- баланс (звіт про фінансовий стан);
- звіт про фінансові результати (звіт про сукупні доходи);
- звіт про рух грошових коштів (за прямим методом);
- звіт про власний капітал;
- примітки до фінансових звітів.

Активи та зобов'язання, доходи та витрати визнаються розгорнуто. Активи та зобов'язання або дохід і витрати згортаються, якщо тільки цього вимагають або дозволяють МСФЗ.

Відповідно до п.ЯХ11 Концептуальної основи фінансової звітності інформація є суттєвою, якщо її відсутність або неправильне подання може вплинути на рішення, які приймають користувачі на основі фінансової інформації про конкретний суб'єкт господарювання, що звітує.

З метою визначення суттєвості окремих об'єктів обліку і господарських операцій та відображення інформації у фінансовій звітності, на підставі вимог п.ЯХ11 Концептуальної основи фінансової звітності, Підприємство застосовує поріг суттєвості в розмірах згідно з Таблицею 1.

Таблиця 1

№ з/п	Об'єкт обліку	Межа суттєвості	База застосування межі
1	Виправлення помилок попередніх звітних періодів та розкриття інформації у примітках до фінансової звітності:		
	- для активів, зобов'язань і власного капіталу	2%	від підсумку, відповідно, всіх активів, всіх зобов'язань і власного капіталу
	- для доходів	1%	чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
	- для витрат	1%	собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)
2	Переоцінка активів та визначення втрат від зменшення корисності активів (основних засобів, нематеріальних активів, цінних паперів, запасів)	10%	відхилення залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості
3	Щодо визнання амортизованої вартості кожного виду фінансових інструментів та інших випадків приведення заборгованостей за теперішньою вартістю	1 %	від підсумку, відповідно, всіх активів, всіх зобов'язань і власного капіталу
4	Основні засоби	> 1 року строк корисного використання та > = 20 000 грн.	Первісна вартість активу без ПДВ
5	Необоротні активи в експлуатації в складі Запасів, в т.ч. малоцінні предмети (активи)	< 20 000 грн. незалежно від строку корисного використання	Первісна вартість активу без ПДВ

З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і звітності проводиться інвентаризація активів і зобов'язань Підприємства відповідно до ст. 10 Закону № 996-XIV, дотримуючись вимог Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом

Міністерства фінансів України 02.09.2014 № 879 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142 (із змінами).

Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку проводиться перед складанням річної фінансової звітності підприємства станом на 01 листопада у період з 1 листопада по 31 грудня в обов'язковому порядку. Точний час і порядок її проведення, відповідальні особи визначаються керівником підприємства окремим наказом.

В усіх інших випадках об'єкти та періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником Підприємства (філії) відповідно до діючого законодавства за необхідністю. Час та перелік інвентаризації об'єктів визначаються окремим письмовим наказом керівника Підприємства (філії).

Інвентаризація каси Підприємства та філії проводиться не рідше одного разу на місяць з дотриманням вимог чинного законодавства, встановлених Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148.

Результати інвентаризації, що суттєво вплинули на фінансовий стан Підприємства, розкриваються у примітках до фінансової звітності.

Господарська діяльність Підприємства, визначена установчими документами, є звичайною діяльністю. Підприємство здійснює такі види діяльності: радіочастотний моніторинг та забезпечення електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів, розрахунок електромагнітної сумісності, роботи із сертифікації радіоелектронних засобів, інше.

Особливості відрахування державними унітарними підприємствами частини прибутку (доходу), зокрема й Підприємством, визначаються та регулюються Законом України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 № 185-V із змінами та доповненнями.

Підприємство створює за рахунок чистого прибутку передбачені законодавством спеціальні (цільові) фонди, призначені для покриття витрат, пов'язаних з його діяльністю, а саме:

- фонд розвитку виробництва;
- фонд виплати генеральному директору матеріальної винагороди за ефективне управління державним майном;
- інші фонди.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Для забезпечення Підприємства необхідною інформацією про фінансово-господарську діяльність, з метою оперативного та стратегічного управління та аналізу у Підприємстві встановлюється така форма організації господарського обліку:

Бухгалтерський облік - постійний, безперервний, суцільний і достовірний облік активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, що ведеться на базі даних первинних документів і охоплює всю фінансово-господарську діяльність Підприємства та його підрозділів.

Податковий облік - окремий вид бухгалтерського обліку фінансово-господарських операцій (зокрема: придбання, продажу, доходів і витрат), наслідком яких є виникнення зобов'язань перед бюджетом.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на Підприємстві, забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів та звітності на підставі п.3 ст. 8 Закону № 996-XIV несе керівник підприємства.

Відповідальність за достовірність даних фінансової, податкової та статистичної звітності, що складається філіями, покладається на керівників філій.

Обов'язок ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової, податкової та статистичної звітності головного підприємства та зведеної звітності покладається на бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером Підприємства.

Обов'язок ведення бухгалтерського обліку і складання внутрішньої фінансової, податкової та статистичної звітності філій покладається на головних бухгалтерів таких філій.

Головному бухгалтеру Підприємства доручається: підписувати облікові реєстри, первинні документи, форми звітності, а також встановлювати службові обов'язки підлеглим працівникам, визначати права працівників на складання первинних і бухгалтерських документів Підприємства.

Головним бухгалтерам філій Підприємства в межах їх компетенції доручається: підписувати облікові реєстри, первинні документи, форми звітності, а також встановлювати службові обов'язки підлеглим працівникам, визначати права працівників на складання первинних і бухгалтерських документів філій.

У разі виявлення невідповідності первинного документа вимогам законодавства у сфері бухгалтерського обліку такі документи з письмовим обґрунтуванням передаються керівнику підприємства/керівнику філії. До окремого письмового рішення керівника такі документи не приймаються до виконання.

Відповідальність за своєчасність надходження до бухгалтерської служби Підприємства та його філій, достовірність складених первинних документів, повноту відображення в них господарських операцій, покладається на спеціалістів та керівників підрозділів Підприємства у відповідності з Положеннями про підрозділи і посадовими інструкціями.

Права та обов'язки головного бухгалтера Підприємства, головних бухгалтерів філій та посадових осіб бухгалтерії визначаються Законом № 966-XIV, цим Положенням та затвердженими посадовими інструкціями.

Головним бухгалтером Підприємства та головними бухгалтерами філій забезпечується дотримання єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені терміни фінансової звітності, застосовуючи при цьому автоматизовану форму обліку та комп'ютерні бухгалтерські програми, з подальшим роздрукуванням реєстрів та журналів господарських операцій. Для здійснення контролю за додержанням норм Положення головний бухгалтер Підприємства: забезпечує дотримання на головному підприємстві та філіях встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності та узагальнює інформацію про додержання працівниками Підприємства норм даного Положення.

Господарські операції в облікових реєстрах відображаються із застосуванням рахунків бухгалтерського обліку відповідно до робочого плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій та розподілом підрозділів Підприємства на бухгалтерські рахунки, які затверджуються окремим наказом по Підприємству.

При необхідності головний бухгалтер Підприємства своїм розпорядженням може вводити додаткові субрахунки та виключати раніше введені.

Згідно з п.1.3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704 (із змінами), усі первинні документи, облікові реєстри, бухгалтерська та інша звітність складаються українською мовою. Документи, які є підставою для записів у бухгалтерському обліку і складені іноземною мовою, повинні мати впорядкований аутентичний переклад українською мовою.

З метою ведення аналітичного обліку окремих господарських операцій Підприємство може використовувати програмні продукти як власної розробки, так і придбані.

III. ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

6. Основні засоби

6.1. Терміни

Активи - це ресурси, контрольовані Підприємством в результаті минулих подій, від яких очікується надходження майбутніх економічних вигід.

Основні засоби - це матеріальні активи, які Підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк

корисного використання (експлуатації) яких більше одного року та вартість є суттєвою.

Балансова вартість - це сума, за якою актив визнається після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності.

Собівартість - це сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання або створення або сума, яку розподіляють на цей актив при первісному визнанні.

Амортизація - це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації (використання).

Сума (вартість), що амортизується - це собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Справедлива вартість - це ціна, яка була б отримана за продаж актива або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції на дату оцінки.

Сума очікуваного відшкодування - це більша з двох оцінок: справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж активу або вартості його використання.

Строк корисного використання (експлуатації) – це період, протягом якого очікується, що актив буде придатний для використання.

Збиток від зменшення корисності - це сума, на яку балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Ліквідаційна вартість активу - це попередньо оцінена сума, яку Підприємство отримало би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх попередньо оцінених витрат на вибуття, якщо актив є застарілим та перебуває в стані, очікуваному по закінченні строку його корисної експлуатації (використання).

6.2. Класифікація основних засобів

Необоротні активи з строком корисної експлуатації (використання) більше одного року та вартістю визначеною у рядку 4 Таблиці 1 п. 5 р. І цього Положення включаються до складу основних засобів та обліковуються на рахунку «Основні засоби».

До об'єктів невиробничого призначення відносяться об'єкти основних засобів, відмінні від об'єктів основних засобів виробничого призначення, які безпосередньо не беруть участі у виробничому процесі Підприємства.

Вартість програмного забезпечення, яке придбано разом з електронно-обчислювальними машинами (далі – ЕОМ), іншими машинами для автоматичного оброблення інформації, яке неможливо використовувати окремо від таких засобів, включається до первісної вартості придбаних ЕОМ та інших машин для автоматичного оброблення інформації, з наступною амортизацією таких витрат у складі таких основних засобів.

Матеріальні активи не суттєві за вартістю, менш ніж визначеною у рядку 4 Таблиці 1 п. 5 р. І цього Положення незалежно від строку корисної

експлуатації (використання) не визнаються необоротними матеріальними активами та відображаються у складі запасів.

З метою складання фінансової звітності основні засоби класифікуються за такими групами:

- Земельні ділянки
- Будівлі та споруди
- Виробниче та офісне обладнання
- Транспортні засоби
- Інші основні засоби
- Незавершені капітальні інвестиції

Капітальні інвестиції також включають передплати сплачені за придбання основних засобів чи за роботи, пов'язані з їх створенням.

З метою оподаткування класифікація необоротних активів здійснюється відповідно до вимог Податкового кодексу України.

6.3. Визнання та оцінка основних засобів

Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність отримання в майбутньому економічних вигод від його використання та вартість його може бути достовірно визначена. Об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання активу, необхідно оцінювати за його собівартістю.

Вартість придбання включає витрати, що безпосередньо відносяться до придбання основного засобу, зокрема ціну його придбання, імпортні митні збори і невідшкодовані податки на придбання після відрахування торгових і цінових знижок; будь-які витрати, безпосередньо пов'язані з доставкою активу до місця розташування та приведення його до стану, придатного до експлуатації; обґрунтовану розрахунком суму зобов'язання, яке відповідно до законодавства виникає у підприємства щодо демонтажу, переміщення об'єкту та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання.

Вартість основних засобів, створених за рахунок власних коштів, включає вартість матеріалів, оплату праці основних працівників та інші витрати, що безпосередньо відносяться до приведення активу у робочий стан для його цільового використання, витрати на демонтаж та перевезення, витрати на відновлення території, на якій ці активи були розміщені.

Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює справедливій вартості таких об'єктів на дату отримання з урахуванням прямих витрат, що понесені в зв'язку з отриманням та доведенням таких об'єктів до стану, придатного до використання.

Справедлива вартість безоплатно отриманих основних засобів відображається в обліку у складі основних засобів з одночасним визнанням відстроченого доходу (доходів майбутніх періодів), який списується на прибутки (до складу доходів періоду) пропорційно нарахованій амортизації активу протягом строку корисної експлуатації.

Вартість придбаного програмного забезпечення, яке є складовою частиною функціональності відповідного обладнання, капіталізується у складі вартості цього обладнання.

Якщо значні частини одиниці основних засобів мають різні строки корисного використання, вони обліковуються як окремі одиниці (основні компоненти) основних засобів.

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс Підприємства за первісною вартістю (собівартістю), коли вони стають придатними для використання, тобто коли вони доставлені до місця розташування та приведені у стан, у якому вони придатні до експлуатації у визначений спосіб.

Витрати, пов'язані із заміною компонента одиниці основних засобів, збільшують балансову вартість цієї одиниці у випадку, якщо існує ймовірність того, що Підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані із зазначеним компонентом, а її вартість можна оцінити достовірно. Балансова вартість заміненого компонента списується. Витрати на поточне обслуговування основних засобів, для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат. Вказані визначення застосовувати з урахуванням наступного:

- поточні ремонти - це роботи, які проводяться в процесі експлуатації об'єкту основних засобів та передбачають часткове розбирання, регулювання, заміну і відновлення працездатності окремих його частин тощо. Метою ремонтів є забезпечення працездатності об'єкту основних засобів. Витрати на поточний ремонт включають, зокрема, витрати на оплату праці, та вартість витратних матеріалів, вартість об'єктів основних засобів (складових частин). Витрати на поточний ремонт відносяться до складу витрат того періоду, в якому вони були здійснені;

- капітальний ремонт – це ремонт об'єкту основних засобів при якому, як правило, проводиться повне або часткове розбирання об'єкту основних засобів, заміна та відновлення всіх зношених деталей, вузлів та інших елементів конструкцій, збірка, перевірка, регулювання и випробування обладнання. Капітальний ремонт виконується для відновлення працездатного або справного стану та повного (чи майже повного) відновлення ресурсу обладнання з заміною та відновленням його частин, включаючи базові. Витрати на капітальний ремонт капіталізуються та амортизуються, якщо вони приводять до збільшення очікуваних економічних вигід від використання об'єкта;

- поліпшення об'єкта – модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція, інші вдосконалення, приведення їх у відповідність до нових вимог і норм, що призводить до збільшення очікуваних економічних вигод від використання об'єкта. Витрати на поліпшення об'єкта капіталізуються та включають до первісної вартості об'єкта.

З метою покриття у майбутньому можливих збитків, за наявності ознак втрати контролю над основним засобом та/або відмови Підприємства від подальшого використання активу, в тому числі вимушеної відмови спричиненою військовою агресією, Підприємство формує резерв на зменшення корисності основних засобів.

6.4. Оцінка після первісного визнання основних засобів

МСБО 16 «Основні засоби» передбачає дві моделі оцінки основних засобів, які застосовуються до всієї групи активів:

- модель собівартості
- модель переоцінки

Підприємство застосовує модель переоцінки для оцінки всіх груп основних засобів, окрім групи «Інші основні засоби».

Така модель обліку означає, що основні засоби обліковуються за переоціненою вартістю, яка є їх справедливою вартістю на дату переоцінки мінус будь-яка подальша накопичена амортизація та подальші накопичені збитки від зменшення корисності.

Переоцінка основних засобів проводиться при наявності значного відхилення залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості, але не рідше ніж один раз на п'ять років.

У разі переоцінки одного об'єкту основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всієї групи основних засобів, до якого належить цей об'єкт.

У разі переведення основного засобу з однієї групи активів (облік за моделлю собівартості) до іншої (облік за моделлю переоцінки) проводиться оцінка об'єкту на дату переведення з метою коригування балансової вартості активу внаслідок зміни оціночного значення стосовно очікуваного способу використання активу. Дана оцінка не є зміною між справедливими вартостями. Перегляд способу використання активу є зміною оціночних значень та відображається у фінансовій звітності перспективно.

Будь-яка накопичена амортизація на дату переоцінки виключається з первісної вартості активу, а чиста вартість коригується до переоціненої вартості активу.

Сума дооцінки (збільшення балансової вартості) основних засобів включається до складу іншого додаткового капіталу.

Сума дооцінки (збільшення балансової вартості) основних засобів у межах попередньої уцінки, що була відображена у складі витрат, включається до складу доходів звітного періоду.

Сума уцінки (зменшення балансової вартості) основних засобів включається до складу витрат періоду.

Сума уцінки (зменшення балансової вартості) основних засобів в межах попередньої дооцінки, що була відображена у складі додаткового капіталу, зменшує суму додаткового капіталу у межах попередньої дооцінки.

Сума дооцінки об'єкта основних засобів, що відображена у складі додаткового капіталу переноситься на рахунок нерозподіленого прибутку частинами, протягом строку його корисного використання (експлуатації).

Зарахування сум дооцінки об'єктів основних засобів до нерозподіленого прибутку здійснюється Підприємством пропорційно нарахованій амортизації, тобто сума дооцінки, що підлягає списанню у відповідному звітному періоді, дорівнює різниці між амортизацією, розрахованою на підставі переоціненої балансової вартості активу, та амортизацією, розрахованою на підставі первісної вартості.

Нерухомість яка обліковується на балансі та належить до житлового фонду підлягає щорічній індексації відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 31.08.1996 № 1024 «Про порядок індексації вартості об'єктів житлового фонду» до врегулювання змін в законодавство України.

Для групи «Інші основні засоби» Підприємство застосовує модель собівартості.

Така модель обліку передбачає, що після первісного визнання в якості активу, об'єкт основних засобів обліковується за його собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

6.5. Зменшення корисності основних засобів

На кожен звітну дату Підприємство визначає чи є ознаки можливого зменшення корисності активу.

Оцінюючи наявність ознак зменшення корисності основних засобів, Підприємство бере до уваги такі показники:

- протягом періоду ринкова вартість активу зменшилася значно більше, ніж могла зменшитися, за очікуванням, унаслідок плину часу або звичайного використання;
- протягом періоду відбулися або найближчим часом відбудуться зміни зі значним негативним впливом на Підприємство у технологічному, ринковому, економічному або правовому оточенні, чи на ринку, для якого призначений актив;
- ринкові ставки відсотка або інші ринкові ставки доходу від інвестицій збільшилися протягом періоду, і це збільшення, ймовірно, вплине на ставку дисконту, застосовану при обчисленні вартості активу при використанні, і суттєво зменшить суму очікуваного відшкодування активу;
- є свідчення старіння або фізичного пошкодження активу;
- протягом періоду відбулися суттєві зміни або очікується, що вони відбудуться у близькому майбутньому, які негативно вплинуть на Підприємство та змінять інтенсивність або спосіб нинішнього чи запланованого використання активу. Ці зміни включають плани припинити використання активу, припинити або реструктурувати господарську одиницю, до якої належить цей актив, продати його раніше від попередньо

очікуваної дати і повторно оцінити строк корисної експлуатації (використання) цього активу, цього разу як визначений;

- наявні свідчення з даних внутрішньої звітності, які вказують, що економічна ефективність активу є або буде гіршою, ніж очікувана.

Якщо такі ознаки існують, або якщо необхідно виконати щорічне тестування активу на зменшення корисності Підприємство здійснює оцінку очікуваного відшкодування активу.

Сума очікуваного відшкодування активу - це більша з наступних величин: справедлива вартість активу або підрозділу, що генерує грошові потоки за вирахуванням витрат на продаж, або вартість використання активу.

Сума очікуваного відшкодування визначається для окремого активу, за винятком активів, що не генерують надходження грошових коштів, які, в основному, не залежать від надходжень, що генеруються іншими активами або групами активів.

Одиниця, яка генерує грошові кошти (ОГГК) - це найменша обумовлена група активів Підприємства, яка забезпечує надходження коштів, практично незалежний від притоку грошових коштів від інших активів (або груп активів) Підприємства.

Якщо балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування, актив вважається таким, корисність якого зменшилася і списується до суми очікуваного відшкодування. При визначенні вартості використання майбутні грошові потоки дисконтуються за ставкою дисконтування до оподаткування, яка відображає поточну ринкову оцінку вартості грошей в часі і ризику, властиві активу. Збитки від зменшення корисності визнаються в звіті про сукупний дохід за період в складі тих категорій витрат, які відповідають функції активу, корисність якого зменшилася.

На кожну звітну дату Підприємство визначає, чи є ознаки того, що раніше визнані збитки від зменшення корисності більше не існують або зменшилися. Якщо такі ознаки є, розраховується сума відшкодування. Раніше визнані збитки від зменшення корисності відновлюються лише у тому випадку, якщо мала місце зміна в оцінці, яка використовувалася для визначення суми очікуваного відшкодування активу з часу останнього визнання збитку від зменшення корисності. У зазначеному випадку балансова вартість активу підвищується до суми очікуваного відшкодування. Отримана сума не може перевищувати балансову вартість (за вирахуванням амортизації), за якою даний актив визнавався би у разі, якби в попередні роки не був би визнаний збиток від зменшення корисності. Сторнування вартості визнається у звіті про сукупний дохід за період. Після такої зміни вартості, майбутні амортизаційні відрахування коригуються таким чином, щоб амортизувати переглянуту балансову вартість активу за вирахуванням залишкової вартості на систематичній основі протягом строку корисної служби.

6.6. Амортизація основних засобів

Амортизація основного засобу у бухгалтерському обліку починається з моменту, коли він став придатним для використання, доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом.

Амортизація основних засобів нараховується за прямолінійним методом протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється комісією Підприємства (філії) індивідуально за кожним об'єктом при передачі його для використання, з урахуванням:

- очікуваного використання об'єкта Підприємством, виходячи з його потужності або продуктивності;
- фізичного та морального зносу, що передбачається;
- правових або інших обмежень щодо строків використання об'єкта, або інших факторів;
- з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання об'єктів основних засобів, передбачених в підпункті 138.3.3 пункту 138.3 статті 138 Податкового Кодексу України;
- строк корисного використання об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання; амортизація нараховується, виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання.

При визначенні строку корисного використання та прийнятті рішення щодо введення основних засобів в експлуатацію, комісія, безпосередньо, зазначає мету використання основного засобу (виробниче чи невиробниче використання).

Оцінені строки корисного використання значних одиниць основних засобів є такими:

Земельні ділянки	-
Будівлі та споруди	15-80 років
Виробниче та офісне обладнання	4-20 років
Транспортні засоби	10-15 років
Інші основні засоби	4-15 років

Нарахування амортизації проводиться щомісячно, починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Нарахування амортизації не припиняється на період його ремонту, реконструкції, модернізації, добудовування, дообладнання і консервації.

Нарахування амортизації основного засобу припиняється при його вибутті або переведенні до складу активів, які утримують для продажу, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів. Сума амортизаційних відрахувань визнається у складі відповідних

витрат періоду, за виключенням випадків, коли вона включається до балансової вартості іншого активу.

Нарахування амортизації основних засобів з метою оподаткування здійснюється відповідно до вимог Податкового Кодексу України. Якщо встановлений в бухгалтерському обліку строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів дорівнює або є більшим, ніж ті, що встановлені п.п. 138.3.3 п. 138.3 ст. 138 Податкового Кодексу України для групи, до якої включено такий основний засіб, то для розрахунку податкової амортизації використовується строк корисного використання (експлуатації) такого об'єкта основних засобів, встановлений у бухгалтерському обліку.

Амортизація на землю не нараховується.

Залишкова вартість, строки корисного використання та методи нарахування амортизації активів аналізуються наприкінці кожного фінансового року і коригуються, якщо є потреба.

Об'єктом амортизації є вартість основних засобів, зменшена на суму ліквідаційної вартості (окрім вартості землі і незавершених капітальних інвестицій). Ліквідаційна вартість основних засобів встановлюється на рівні нуля, крім груп «Будівлі та споруди» та «Транспортні засоби».

Для групи «Транспортні засоби» ліквідаційна вартість визначається індивідуально по кожному об'єкту в розмірі не більше 3 % від первісної вартості.

Для групи «Будівлі та споруди» ліквідаційна вартість визначається індивідуально по кожному об'єкту в розмірі не більше 5% від первісної вартості.

Розмір встановленої ліквідаційної вартості об'єкта не повинен перевищувати залишкову вартість даного об'єкта у податковому обліку.

В податковому обліку розмір ліквідаційної вартості визначається індивідуально по кожному об'єкту та прирівнюється до розміру ліквідаційної вартості встановленої в бухгалтерському обліку.

Ліквідаційна вартість переглядається за результатами щорічної інвентаризації активів на Підприємстві, якщо очікування щодо її розміру відрізняються від попередніх оцінок.

6.7. Вибуття основних засобів

Визнання основного засобу припиняється при його вибутті (продажу, безоплатної передачі, крадіжці, відсутності майбутніх економічних вигод від використання, невідповідності критеріям визнання активом) або переведенні до складу активів, які утримують для продажу. У разі часткового вибуття об'єкта основних засобів його первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкту.

Прибуток або збиток від продажу цього активу (розраховується як різниця між чистими надходженнями від вибуття і балансовою вартістю активу) включається до звіту про сукупний дохід (у складі інших доходів/інших витрат) за період, в якому визнання активу припиняється.

Основні засоби, щодо яких прийнято рішення щодо продажу, переводяться до складу активів, які утримують для продажу, враховуючи вимоги постанови Кабінету міністрів України від 6 червня 2007р. № 803 «Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності».

Залишкова вартість основного засобу, що вибуває внаслідок продажу, ліквідації, крадіжки, безоплатної передачі, інше відображається у складі витрат звітного періоду.

Матеріальні цінності, отримані внаслідок ліквідації або ремонтів основних засобів включаються за справедливою вартістю до складу доходів звітного періоду.

6.8. Незавершені капітальні інвестиції

Капітальні інвестиції включають витрати на будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, технічне переоснащення (шляхом модернізації), придбання об'єктів необоротних матеріальних та нематеріальних активів, які на дату балансу не введені в експлуатацію.

Незавершені капітальні інвестиції обліковуються на рахунку «Капітальні інвестиції» за такими видами:

- Капітальне будівництво;
- Придбання (виготовлення) основних засобів;
- Обладнання передане для монтажу;
- Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів;
- Придбання (створення) нематеріальних активів
- Видані аванси під придбання основних засобів, будівництво.

Капітальні інвестиції, окрім тих, що обліковуються по виду «Капітальне будівництво» (в подальшому будуть визнані у групі основних засобів «Будівлі та споруди»), на дату складання фінансової звітності відображаються по собівартості за вирахуванням будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності. Капітальні інвестиції не амортизуються, поки актив не буде готовий до використання.

Незавершені капітальні інвестиції на річну дату балансу підлягають оцінці на наявність ознак щодо зменшення корисності відповідно до вимог п. 6.5 та п. 7.4 даного Положення.

Переоцінка незавершених капітальних інвестицій, які обліковуються по виду «Капітальне будівництво» (в подальшому будуть визнані у групі основних засобів «Будівлі та споруди»), проводиться відповідно до вимог п. 6.4 даного Положення.

Незавершені капітальні інвестиції, які не відповідають вимогам визнання активу, підлягають виключенню зі складу активів і повинні бути відображені у складі витрат звітного періоду.

З метою покриття у майбутньому можливих збитків, за наявності ознак втрати контролю над об'єктами незавершених капітальних інвестицій та/або відмови Підприємства від подальшого їх використання, в тому числі

вимушеної відмови спричиненою військовою агресією, Підприємство формує резерв на зменшення корисності незавершених капітальних інвестицій.

В фінансовій звітності незавершені капітальні інвестиції наводяться в складі відповідних активів щодо яких здійснено такі інвестиції.

Капітальні інвестиції також включають передплати сплачені за придбання основних засобів чи за роботи, пов'язані з їх створенням (за вирахуванням ПДВ).

Безоплатно отримані незавершені капітальні інвестиції визнаються в обліку відповідно до вимог п.6.3. та п.7.3 даного Положення.

7. Нематеріальні активи

7.1. Терміни

Нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.

Балансова вартість - це сума, за якою актив визнається після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності.

Собівартість - це сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання або створення, або сума, яку розподіляють на цей актив при первісному визнанні.

Амортизація - це систематичний розподіл суми нематеріального активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації (використання).

Сума (вартість), що амортизується - це собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Справедлива вартість - це ціна, яка була б отримана від продажу активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки.

Сума очікуваного відшкодування - це більша з двох оцінок: справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж активу або вартості його використання.

Строк корисної експлуатації (використання) - це:

- період, протягом якого очікується, що актив буде придатний для використання, або
- кількість одиниць виробленої продукції чи подібних одиниць, що очікується отримати від активу.

Збиток від зменшення корисності - це сума, на яку балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Ліквідаційна вартість нематеріального активу - це попередньо оцінена сума, що її Підприємство отримало би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх попередньо оцінених витрат на вибуття, якби

вік і стан активу були такими, які очікуються по закінченні строку його корисної експлуатації (використання).

Ідентифікований актив:

- може бути відокремлений, тобто його можна відокремити або відділити від Підприємства і продати, передати, ліцензувати, здати в оренду або обміняти індивідуально або разом з пов'язаним з ним контрактом, ідентифікованим активом чи зобов'язанням, незалежно від того, чи має Підприємство намір зробити це, або

- виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав, незалежно від того, чи можуть вони бути передані або відокремлені від Підприємства або ж від інших прав та зобов'язань.

Контрольований актив - від якого Підприємство має повноваження отримувати майбутні економічні вигоди, що надходять від основного ресурсу, та обмежувати доступ інших до цих вигод.

7.2. Класифікація нематеріальних активів

Нематеріальним активом визнається немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований, який контролюється Підприємством, від використання якого очікуються майбутні економічні вигоди та який утримується з метою використання протягом періоду більше одного року з метою виробництва, торгівлі, надання послуг, в адміністративних цілях чи надання в оренду.

З метою складання фінансової звітності нематеріальні активи класифікуються за такими групами:

- право постійного користування земельними ділянками;
- програмне забезпечення (до групи відносяться: програмне забезпечення, програмні продукти та комплекси, ліцензії на використання програмних комплексів та програмного забезпечення);
- інші нематеріальні активи (до групи відносяться всі інші нематеріальні активи, що не ввійшли до груп «право постійного користування земельними ділянками» та «програмне забезпечення»).

Не визнаються нематеріальними активами та відображаються у складі витрат періоду:

- витрати на дослідження;
- внутрішньо генеровані оренди, торгові марки, права на публікації, списки клієнтів, інші подібні своєю сутністю об'єкти;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення Підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації Підприємства, вартість видань і витрати на створення торгових марок (товарних знаків).

7.3. Визнання та оцінка нематеріальних активів

Підприємство здійснює облік нематеріальних активів відповідно до МСБО 38 «Нематеріальні активи».

Нематеріальні активи визнаються активом, якщо:

- є ймовірність отримання майбутніх економічних вигод від використання активів;
- собівартість активу можна достовірно оцінити.

Придбані Підприємством нематеріальні активи, які мають визначені строки корисного використання, оцінюються за вартістю придбання за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

Подальші витрати капіталізуються тільки тоді, коли вони збільшують економічні вигоди, які може принести даний актив у майбутньому.

Всі інші витрати визнаються у прибутку або збитку у тому періоді, в якому вони були понесені.

Капіталізоване програмне забезпечення рівномірно амортизується протягом очікуваного терміну корисного використання.

Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс Підприємства за первісною вартістю (собівартістю), коли вони стають придатними для використання у визначений спосіб.

Первісна вартість придбаних (створених) нематеріальних активів складається з таких витрат:

- сум, що сплачуються постачальникам (розробникам) нематеріальних активів;
- реєстраційних зборів, державного мита та аналогічних платежів, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт нематеріальних активів;
- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) нематеріальних активів (якщо вони не відшкодовуються Підприємству);
- витрат зі страхування ризиків доставки нематеріальних активів;
- витрат на транспортування, установку, налагодження нематеріальних активів;
- витрат на перевірку відповідного функціонування нематеріальних активів;
- інших прямих витрат, безпосередньо пов'язаних з виготовленням та підготовкою нематеріальних активів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Первісна вартість безоплатно отриманих нематеріальних активів дорівнює справедливій вартості таких об'єктів на дату отримання.

Справедлива вартість безоплатно отриманих нематеріальних активів відображається в обліку при визнанні з одночасним визнанням відстроченого доходу (доходів майбутніх періодів), який списується на прибутки (до складу доходів періоду) пропорційно нарахованій амортизації активу протягом строку корисної експлуатації.

Одиницею обліку нематеріальних активів є об'єкт. Підприємство застосовує модель собівартості для всіх груп нематеріальних активів - після первісного визнання в якості активу, об'єкт обліковується за його первісною вартістю за мінусом накопиченої амортизації та збитків від зменшення корисності.

Введення в експлуатацію об'єктів нематеріальних активів проводиться на підставі наказу по Підприємству.

З метою покриття у майбутньому можливих збитків, за наявності ознак втрати контролю над нематеріальним активом та/або відмови Підприємства від подальшого використання активу, в тому числі вимушеної відмови спричиненою військовою агресією, Підприємство формує резерв на зменшення корисності нематеріальних активів.

7.4. Зменшення корисності нематеріальних активів

На кожну річну дату балансу Підприємство здійснює оцінку наявності ознак того, що корисність нематеріальних активів може зменшитися. Якщо хоча б одна з ознак існує, Підприємство здійснює оцінку суми очікуваного відшкодування такого активу.

Оцінюючи наявність ознак зменшення корисності нематеріального активу, Підприємство бере до уваги такі показники:

- протягом періоду ринкова вартість активу зменшилася значно більше, ніж могла зменшитися, за очікуванням, унаслідок плину часу або звичайного використання;
- протягом періоду відбулися або найближчим часом відбудуться зміни зі значним негативним впливом на Підприємство у технологічному, ринковому, економічному або правовому оточенні, чи на ринку, для якого призначений актив;
- є свідчення старіння або фізичного пошкодження активу;
- протягом періоду відбулися суттєві зміни або очікується, що вони відбудуться у близькому майбутньому, які негативно вплинуть на Підприємство та змінять інтенсивність або спосіб нинішнього чи запланованого використання активу. Ці зміни включають плани припинити використання активу, припинити або реструктурувати господарську одиницю, до якої належить цей актив, продати його раніше від попередньо очікуваної дати і повторно оцінити строк корисної експлуатації (використання) цього активу, цього разу як визначений;
- наявні свідчення з даних внутрішньої звітності, які вказують, що економічна ефективність активу є або буде гіршою, ніж очікувана.

Зменшення корисності нематеріальних активів здійснюється при суттєвому відхиленні залишкової вартості об'єктів обліку від їх вартості очікуваного відшкодування.

Зменшення корисності нематеріальних активів не проводиться у випадках, коли хоча б одна з оцінок наявності ознак (вартість при використанні або чиста вартість реалізації) перевищує його балансову вартість.

Незалежно від наявності ознак того, що корисність активу може зменшитися, щорічно перевіряється зменшення корисності нематеріального активу з невизначеним строком корисної експлуатації або нематеріального активу, ще не придатного для використання, порівнюючи його балансову вартість із сумою його очікуваного відшкодування.

Зменшення корисності відображається одночасно зменшенням балансової вартості нематеріального активу у складі витрат звітного періоду. Відновлення втрат від зменшення корисності у межах попередньо визнаних витрат відображається збільшенням балансової вартості нематеріального активу у складі доходів звітного періоду.

7.5. Амортизація нематеріальних активів

На Підприємстві для нематеріальних активів застосовується прямолінійний метод нарахування амортизації.

Під час розрахунку вартості, яка амортизується, ліквідаційна вартість нематеріальних активів прирівнюється до нуля.

Нарахування амортизації починається з місяця наступного за місяцем в якому нематеріальний актив визнається придатним до використання, а саме коли актив доставлений до місця розташування і приведений у стан, в якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом.

Витрати у сумі нарахованої амортизації визнаються починаючи з місяця, наступного за місяцем визнання нематеріального активу придатним для корисного використання.

Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) нематеріального активу, який встановлюється наказом по Підприємству (філії).

Очікуваний строк корисного використання нематеріальних активів встановлюється комісією Підприємства (філії) індивідуально за кожним нематеріальним активом при передачі їх для використання, на підставі наданої до нього документації, а при її відсутності з урахуванням:

- строків корисного використання подібних активів;
- морального зносу, що передбачається;
- правових або інших подібних обмежень щодо строків його використання;
- очікуваного способу використання нематеріального активу;

- залежності строку корисного використання нематеріального активу від строку корисного використання інших активів;
- з врахуванням мінімально допустимих строків використання, передбачених в підпункті 138.3.4 пункту 138.3 статті 138 Податкового кодексу України.

Якщо відповідно до правовстановлюючого документа строк дії права користування нематеріального активу не встановлено, такий строк корисного використання визначається комісією, самостійно, але не може становити менше 2-ох та більше 10-ти років.

Нарахування амортизації нематеріальних активів з метою оподаткування здійснюється відповідно до вимог Податкового кодексу України.

Методи нарахування амортизації, строки корисного використання аналізуються в кінці кожного фінансового року комісією, створеною наказом Підприємства (філії) і, якщо це потрібно, коригуються.

7.6. Вибуття нематеріальних активів

Визнання нематеріального активу припиняється в разі його вибуття (продажу, ліквідації, крадіжки, безоплатної передачі), або якщо від його використання або вибуття не очікується отримання майбутніх економічних вигод.

Залишкова вартість нематеріального активу, що вибуває внаслідок продажу, ліквідації, крадіжки, безоплатної передачі, інше, відображається у складі витрат звітного періоду.

8. Оренда основних засобів

Для визнання, обліку, відображення у фінансовій звітності та розкритті інформації операцій з оренди Підприємство застосовує вимоги МСФЗ 16 «Оренда».

Підприємство на початку дії договору оцінює чи є договір орендою, або чи містить договір оренду в значенні, викладеному в МСФЗ 16 «Оренда». Договір в цілому або його окремі компоненти є договором оренди, якщо за цим договором передається право контролювати використання ідентифікованого активу протягом певного періоду в обмін на відшкодування. У випадку якщо відбулися зміни в умовах договору оренди, то Підприємство проводить повторну оцінку договору.

Підприємство, як орендар

На дату початку оренди Підприємство, як орендар, визнає актив у формі права користування та зобов'язання з оренди. Підприємство, як орендар, не визнає актив у формі права користування та зобов'язання з оренди до:

а) короткострокової оренди, котра не передбачує права купівлі орендованого активу і строк якої складає 12 місяців і менше на початок строку оренди, і не передбачає пролонгації на більший термін;

б) оренди, за якою базовий актив є малоцінним.

Підприємство розглядає можливість визнавати малоцінними об'єкти оренди, справедливою вартістю менше 150 000 грн. По договорах з такими активами, в момент укладання договору орендні активи та зобов'язання не визнаються. Витрати відносяться на виробничі, адміністративні або збутові відповідно до цільового використання базових активів Підприємством по мірі нарахування чергових платежів до сплати.

Оцінка активу в формі права користування Підприємства, як орендаря

Підприємство на дату початку оренди оцінює і визнає на балансі актив у формі права користування за первісною вартістю, що включає:

- величину первісної оцінки зобов'язання з оренди;
- орендні платежі на дату початку оренди або до такої дати за вирахуванням отриманих стимулюючих платежів з оренди;
- будь-які початкові прямі витрати, понесені орендарем;
- оцінку витрат, які будуть понесені при демонтажі і переміщенні базового активу, відновленні ділянки, на якому він розташовується, або відновлення базового активу до стану, яке вимагається згідно з умовами оренди, за винятком випадків, коли такі витрати понесені для виробництва запасів.

Підприємство такі витрати визнає у складі первісної вартості активу в формі права користування в момент виникнення у нього зобов'язання щодо таких витрат.

Після дати початку оренди Підприємство оцінює актив у формі права користування, застосовуючи модель собівартості (первісної вартості).

Для застосування моделі обліку за первісною вартістю Підприємство оцінює актив у формі права користування за первісною вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення з коригуванням на переоцінку зобов'язання по оренді.

При амортизації активу в формі права користування, Підприємство керується МСБО 16 «Основні засоби». Підприємство амортизує актив у формі права користування починаючи від дати початку оренди до більш ранньої з наступних дат: дата закінчення терміну корисного використання активу в формі права користування або дата закінчення терміну оренди.

Підприємство застосовує МСБО 36 «Зменшення корисності активів» при визначенні наявності ознак про зменшення корисності активів в формі права користування і для обліку виявленого збитку від знецінення.

Оцінка зобов'язань з оренди Підприємства, як орендаря

На дату початку оренди Підприємство, як орендар, оцінює орендне зобов'язання за теперішньою вартістю орендних платежів, не сплачених на таку дату. Орендні платежі слід дисконтувати, застосовуючи припустиму ставку відсотка в оренді, якщо таку ставку можна легко визначити. Якщо таку ставку не можна легко визначити, то Підприємство застосовує ринкову ставку додаткових запозичень. Для визначення ставки відсотку, Підприємство використовує інформацію з офіційних джерел, зокрема інформацію щодо процентної ставки за новими кредитами нефінансовим корпораціям у національній валюті (джерелом виступає офіційна інформація, яка розміщується на офіційному сайті НБУ).

На дату початку оренди орендні платежі, які включаються в оцінку зобов'язань з оренди, складаються з:

- фіксованих платежів за вирахуванням будь-яких стимулюючих платежів з оренди до отримання;
- змінних орендних платежів, які залежать від індексу або ставки, початково оцінені з використанням індексу або ставки на дату початку оренди;
- суми гарантованої ліквідаційної вартості;

Якщо договір оренди передбачає щорічну індексацію на індекс інфляції, то Підприємство враховує цей фактор при обчисленні теперішньої вартості орендних зобов'язань.

Підприємство після дати початку оренди оцінює розрахунки по оренді наступним чином:

- збільшуючи балансову вартість для відображення відсотків по зобов'язанню з оренди;
- зменшуючи балансову вартість для відображення здійснених орендних платежів;
- переоцінюючи балансову вартість для відображення переоцінки або модифікації договорів оренди, або для відображення переглянутих в договірному порядку фіксованих орендних платежів.

Відсотки за зобов'язаннями з оренди в кожному періоді протягом терміну оренди представляються сумою, яка виробляє незмінну періодичну процентну ставку на залишок зобов'язання по оренді. Періодична процентна ставка є ставкою дисконтування або переглянутої ставкою дисконтування.

Після дати початку оренди Підприємство визнає в прибутку чи збитку (за винятком випадків, коли витрати включаються до балансової вартості іншого активу з використанням інших чинних стандартів):

- відсотки по зобов'язанням з оренди;
- змінні орендні платежі, не включені в оцінку зобов'язання по оренді в періоді, в якому настає подія або умова, що призводить до здійснення таких платежів.

Підприємство після дати початку оренди переоцінює зобов'язання з оренди з урахуванням змін орендних платежів.

Підприємство визнає суму переоцінки орендного зобов'язання як коригування активу з права користування. Якщо балансова вартість активу з права користування зменшилася до нуля і відбувається подальше зменшення оцінки орендного зобов'язання, то Підприємство визнає будь-яку решту суми переоцінки у прибутку або збитку.

Підприємство переоцінює орендне зобов'язання, дисконтуючи переглянуті орендні платежі з використанням переглянутої ставки дисконту, якщо змінився строк оренди (Підприємство визначає переглянуті орендні платежі на основі переглянутого строку оренди) або змінилася оцінка можливості придбання базового активу (Підприємство визначає переглянуті орендні платежі з метою відображення зміни сум, що мають бути сплачені у разі використання можливості придбання).

Підприємство визначає переглянуту ставку дисконту як припустиму ставку відсотка в оренді на решту строку оренди, якщо таку ставку можна легко визначити, або як ставку додаткових запозичень на дату переоцінки, якщо припустиму ставку відсотка в оренді не можна легко визначити.

Підприємство переоцінює орендне зобов'язання шляхом дисконтування переглянутих орендних платежів, якщо або змінилися суми, що, як очікується, будуть сплачені за гарантією ліквідаційної вартості (Підприємство визначає переглянуті орендні платежі з метою відобразити зміну сум, що, як очікується, будуть сплачені за гарантією ліквідаційної вартості), або змінилися майбутні орендні платежі внаслідок зміни індексу або ставки, які були використані для визначення таких платежів; в тому числі, наприклад, зміна з метою відобразити зміни ринкових орендних ставок після перегляду ринкових орендних умов (Підприємство переоцінює орендне зобов'язання з метою відобразити ці переглянуті орендні платежі лише тоді, коли змінилися грошові потоки).

Підприємство визначає переглянуті орендні платежі для решти строку оренди на основі переглянутих договірних платежів.

Підприємство використовує незмінену ставку дисконту, окрім випадку, коли зміна орендних платежів сталася внаслідок зміни плаваючих ставок відсотка, тоді застосовується переглянута ставка дисконту, яка відображає зміни ставки відсотка.

Підприємство, як орендодавець

Підприємство як орендодавець класифікує кожний із своїх договорів оренди в якості операційної або фінансової оренди.

Підприємство класифікує оренду як фінансову, якщо практично усі ризики та вигоди від користування активом передає орендарю; як операційну, якщо практично усі ризики та вигоди залишаються у неї.

Фінансова оренда

Підприємство на дату початку оренди визнає в своєму Звіті про фінансовий стан активи, що знаходяться у фінансовій оренді, і представляє їх в формі дебіторської заборгованості в сумі, що дорівнює чистій інвестиції в оренду.

Фінансовою вважається оренда, якщо:

- оренда передає орендареві право власності на орендований актив наприкінці терміну оренди;
- строк оренди становить більшу частину строку економічного використання (70%) орендованого активу, навіть якщо право власності не передається;
- на дату початку оренди теперішня вартість орендних платежів дорівнює в основному всій справедливій вартості орендованого активу (80%).
- орендований актив має особливий характер, що тільки орендар може використовувати його, не здійснюючи значних модифікацій.

Підприємство при первісній оцінці використовує процентну ставку, закладену в договорі оренди, для оцінки чистих інвестицій в оренду.

На дату початку оренди орендні платежі, які включаються в оцінку чистих інвестицій в оренду, складаються з:

- фіксованих платежів за вирахуванням будь-яких стимулюючих платежів з оренди до отримання;
- змінних орендних платежів, які залежать від індексу або ставки, початково оцінюються з використанням індексу або ставки на дату початку оренди;
- ліквідаційної вартості, що гарантується орендодавцю орендарем, стороною, пов'язаною з орендарем, або третьою особою, не пов'язаним з орендодавцем, з фінансової точки зору здатне виконати обов'язки по гарантії.

Операційна оренда

Підприємство визнає орендні платежі як дохід лінійним методом або іншим систематичним методом. Інший систематичний метод застосовується в разі, коли такий метод забезпечує більш справедливе відображення графіку зменшення вигід від використання базового активу.

Підприємство визнає витрати, включаючи витрати на амортизацію, понесені при отриманні доходу від оренди, як витрати. І також, додає початкові прямі витрати, понесені під час узгодження договору операційної оренди, до балансової вартості базового активу та визнає такі витрати як витрати протягом строку оренди з використанням тих же принципів, які будуть застосовуватись до доходів від оренди.

Облікова політика по амортизації, що застосовується щодо амортизованих базових активів, відповідає звичайній політиці амортизації, прийнятою Підприємством щодо аналогічних активів. Залежно від об'єкту

та умов оренди Підприємство розраховує суму амортизації відповідно до МСБО 16 «Основні засоби» або МСБО 38 «Нематеріальні активи».

Для визначення знецінення базового активу, що є предметом оренди, і обліку виявленого збитку від знецінення Підприємство керується МСБО 36 «Зменшення корисності активів».

9. Інвестиційна нерухомість

Для визнання й оцінки інвестиційної нерухомості та розкритті інформації про неї Підприємство застосовує МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість».

Інвестиційна нерухомість - це нерухомість (земля чи будівля, або частина будівлі, або їх поєднання), утримувана (власником або орендарем згідно з угодою про фінансову оренду) з метою отримання орендних платежів або збільшення вартості капіталу чи для досягнення обох цілей, а не для:

- використання у виробництві чи при постачанні товарів, при наданні послуг чи для адміністративних цілей, або
- продажу в звичайному ході діяльності.

Земля чи будівля, або частина будівлі, або їх поєднання, надані в оренду, які класифікуються як інвестиційна нерухомість, відображаються у фінансовій звітності окремо від інших основних засобів.

Якщо нерухомість включає частину, яка утримується з метою отримання орендної плати та/або для збільшення власного капіталу, та іншу частину, що є операційною нерухомістю, і ці частини не можуть бути продані окремо (або окремо надані в оренду згідно з договором про фінансову оренду), то об'єкт основних засобів визнається інвестиційною нерухомістю за умови, що значна її частина - більше 85 % загальної площі об'єкта - призначена для отримання орендних платежів.

За умови наявності ознак, за яких земельна ділянка, будівля, споруда, що розташовуються на землі може бути віднесеним і до операційної нерухомості, і до інвестиційної нерухомості, критеріями щодо їх розмежування є:

- площа таких об'єктів, що використовується для тієї чи іншої діяльності;
- обсяг використання об'єкта у виробництві, постачанні продукції, наданні послуг або для адміністративних цілей, порівняно з обсягами використання об'єкта з метою отримання орендних платежів, доходів від збільшення власного капіталу або для досягнення обох цих цілей.

Первісна оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за її собівартістю.

На дату балансу інвестиційна нерухомість відображається за справедливою вартістю. Амортизація об'єкта не нараховується, прибуток

або збиток від зміни балансової вартості відноситься на фінансовий результат поточного періоду.

10. Непоточні (необоротні) активи, утримувані для продажу

Підприємство здійснює облік необоротних активів, що утримуються з метою продажу відповідно до МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

Підприємство класифікує непоточний (необоротний) актив (або ліквідаційну групу) як утримуваний для продажу, якщо:

- економічні вигоди очікується отримати від його продажу, а не від використання за призначенням;
- він готовий до продажу у його теперішньому стані;
- його продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання таким, що утримується для продажу;
- умови його продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів;
- здійснення його продажу має високу ймовірність, зокрема якщо Підприємством підготовлено відповідний план або укладено твердий контракт про продаж, здійснюється його активна пропозиція на ринку за ціною, що відповідає справедливій вартості.

Період завершення продажу може бути продовжено на строк більше одного року в разі, якщо це обумовлено обставинами, які перебувають поза контролем Підприємства, яке продовжує виконувати план продажу.

Непоточні (необоротні) активи, відчуження яких планується в інший спосіб ніж продаж на дату балансу, не визнаються утримуваними для продажу.

Непоточні (необоротні) активи, які визнані утримуваними для продажу, припиняють визнаватися у складі необоротних активів.

Безпосередньо перед первісною класифікацією активу (або ліквідаційної групи) як утримуваного для продажу балансова вартість активу (або всіх активів та зобов'язань, що входять до групи) повинна оцінюватися згідно з п. 6 цього Положення.

Непоточний (необоротний) актив (або ліквідаційна група), який утримується для продажу, на дату балансу оцінюється за нижчою з оцінок: або за балансовою вартістю, або за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж.

Якщо очікується, що продаж здійснюватиметься довше ніж рік, витрати на продаж оцінюються за їх теперішньою вартістю, за винятком, коли вплив зміни теперішньої вартості не є суттєвим. Будь-яке збільшення поточних витрат на продаж, яке виникає з плином часу, відображається у звіті про прибутки та збитки як витрати.

На непоточні (необоротні) активи, утримувані для продажу амортизація не нараховується.

Результат вибуття непоточних (необоротних) активів, утримуваних для продажу, відображається у складі доходів та витрат звітного періоду відповідно до вимог, викладених у п. 6.7 «Вибуття основних засобів» та п. 7.6 «Вибуття нематеріальних активів» даного Положення.

У разі відмови від реалізації непоточного (необоротного) активу Підприємство оцінює непоточний (необоротний) актив, який більше не визнається як утримуваний для продажу, за нижчою з оцінок:

- балансовою вартістю непоточного (необоротного) активу на момент його визнання як утримуваного для продажу, скоригованою на суми амортизації та переоцінки, які було б визнано за період його утримання для продажу, або
- суми очікуваного відшкодування на дату подальшого рішення щодо відмови від продажу.

Сума коригування включається до інших витрат (доходів) звітного періоду.

11. Запаси

11.1. Терміни

Запаси - це активи, які:

- утримуються для продажу у звичайній діяльності;
- перебувають у процесі виробництва для такого продажу або
- існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі, або при наданні послуг або управлінні Підприємством.

Малоцінні предмети (активи) - це запаси, у тому числі малоцінні необоротні матеріальні активи вартість яких визнається витратами періоду в момент застосування їх у господарській діяльності Підприємства, відповідно до виробничих циклів та потреб, для забезпечення безперебійного та безпечного функціонування засобів праці та ресурсів, враховуючи інтенсивність використання при виконанні робіт, наданні послуг.

Чиста вартість реалізації - попередньо оцінена ціна продажу у звичайній діяльності мінус попередньо оцінені витрати на завершення та попередньо оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу.

Справедлива вартість - це ціна, яка була б отримана від продажу активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки.

11.2. Класифікація запасів

Запаси класифікуються за такими групами:

- *виробничі запаси* - сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, паливо, запчастини, напівфабрикати, малоцінні предмети (активи) та інші матеріальні цінності, що призначені для

виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;

- *малоцінні предмети (активи)* - активи до складу яких відносяться інструменти, господарський інвентар, спеціальне оснащення, меблі, офісне обладнання, інші активи вартістю, визначеною у рядку 5 Таблиці 1 п. 5 р. І цього Положення не залежно від строку корисної експлуатації (використання).

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування (номенклатура).

11.3. Оцінка та визнання запасів в обліку

Підприємство здійснює облік запасів відповідно до МСБО 2 «Запаси».

Запасами визнаються матеріальні активи, економічні вигоди від використання яких очікуються протягом звичайного операційного циклу або 12 місяців з дати визнання, а також малоцінні предмети (активи) вартістю, визначеною у рядку 5 Таблиці 1 п. 5 р. І цього Положення не залежно від строку корисної експлуатації (використання), які визнаються витратами періоду в момент застосування їх у господарській діяльності Підприємства.

Запаси визнаються активом, якщо:

- є ймовірність, отримання майбутніх економічних вигод від використання активів;
- собівартість активу можна достовірно оцінити.

Запаси, передані Підприємством підрядникам для виконання робіт з будівництва, реконструкції, модернізації, ремонту тощо за договорами підряду на переробку, товари, надані за договорами комісії, доручення, консигнації та іншими аналогічними договорами, за якими Підприємство не втрачає право власності, відображаються в фінансовій звітності.

Придбані (виготовлені) запаси при визнанні оцінюються за первісною вартістю (виробничою собівартістю).

Первісна вартість (собівартість) придбаних запасів включає такі витрати:

- суми, що сплачуються постачальникам запасів, за вирахуванням непрямих податків, за вирахуванням торгових знижок;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються Підприємству;
- інші прямі витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням або виготовленням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

Транспортно-заготівельні витрати, пов'язані з придбанням запасів, відносяться на вартість тих запасів, у зв'язку з придбанням яких ці витрати понесені.

Первісна вартість безоплатно отриманих запасів дорівнює справедливій вартості отриманого запасу на дату отримання, яка може бути

визначена виходячи з вартості подібних запасів при наявності їх на балансі Підприємства.

Справедлива вартість безоплатно отриманих запасів відображається при визнанні запасу в обліку у складі доходів звітного періоду.

Первісна вартість запасів, отриманих при інвентаризації, визнається за справедливою вартістю на дату отримання таких запасів. Вартість таких отриманих запасів відображається при визнанні запасу в обліку у складі доходів звітного періоду.

Первісна вартість запасів, отриманих від демонтажу або ліквідації основних засобів, визнається за справедливою вартістю на дату отримання таких запасів. Вартість таких отриманих запасів відображається при визнанні запасу в обліку у складі доходів звітного періоду.

На кожен звітний дату балансу запаси оцінюються за меншою з двох величин або за собівартістю (первісною вартістю), або чистою вартістю реалізації. Запаси відображаються в балансі за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна знизилась або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду.

Чиста вартість реалізації визначається як різниця між первісною вартістю та сумою знецінення запасів (уцінки), розрахованої на дату балансу.

Підприємство на кожен звітний дату балансу визначає і оцінює запаси, тривалість знаходження, яких на складах становить більше одного року. З метою накопичення інформації щодо уцінки використовується контрактивний рахунок «Резерв на зменшення корисності запасів».

Резерв нараховується у відсотках до балансової вартості залишків запасів, за винятком паливно-мастильних матеріалів та будівельних матеріалів, виходячи з терміну їх обліку на балансі:

- 50% у разі обліку на балансі запасів більше 2-х років, але менше 3-х років;
- 100% у разі обліку на балансі запасів більше 3-х років.

Сума уцінки запасів відображається у складі витрат періоду.

Вартість повністю втрачених (зіпсованих або тих, що не вистачає) запасів відображається у складі витрат періоду.

11.4. Вибуття запасів

Оцінка запасів при вибутті здійснюється за методом ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів.

Якщо запаси використовуються для створення необоротного активу, балансова вартість таких запасів включається до балансової вартості відповідного необоротного активу та визнається витратами періоду по мірі використання (амортизації) такого необоротного активу.

Шини та акумуляторні батареї, які придбані разом із автомобілем і вартість яких включена до його вартості, обліковуються у складі автомобіля як основного засобу. Шини, які придбані окремо від автомобіля

обліковуюються як запаси. При передачі шин в експлуатацію їх вартість одразу списується до складу відповідних витрат – залежно від сфери діяльності, у якій використовується автомобіль. При цьому після передачі шин до експлуатації ведеться їх аналітичний облік у кількісному та вартісному вираженні на позабалансовому рахунку.

Аналітичний облік шин здійснюється відповідно до «Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі», затверджених наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 20.05.2006 № 488 та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 15.06.2006 за № 712/12586 (із змінами), та відображається у картці обліку пробігу (наробітку) пневматичної шини за формою додатку 5 до пункту 7.1 «Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі».

Аналітичний облік акумуляторних батарей здійснюється відповідно до «Правил експлуатування акумуляторних свинцевих стартерних батарей колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісній шасі», затверджених наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 02.07.2008 № 795 та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25.07.2008 за № 689/15380 (із змінами), та відображається у картці обліку наробітку та відстеження обігу за формою додатку 12 до пункту 8.2 «Правил експлуатування акумуляторних свинцевих стартерних батарей колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісній шасі».

Вартість малоцінних предметів (активів) незалежно від строку корисної експлуатації (використання) під час відпуску їх в експлуатацію списується на витрати з подальшим позабалансовим обліком.

Малоцінні предмети (активи) обліковуються Підприємством на рахунку «Малоцінні предмети (активи)».

Кількісний та вартісний облік об'єктів малоцінних предметів (активів) ведеться в оборотно-сальдових відомостях із використанням бухгалтерського програмного забезпечення. У місцях зберігання аналітичний облік запасів здійснюють матеріально відповідальні особи.

Балансова вартість запасів, що вибули внаслідок продажу, безоплатної передачі, внесення в статутний фонд, ліквідації, крадіжки, відображається у складі витрат звітного періоду.

12. Фінансові інструменти

Облік фінансових інструментів на Підприємстві здійснюється відповідно до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» та МСФЗ 32 «Фінансові інструменти: подання».

У своїй фінансовій звітності Підприємство розкриває інформацію про фінансові інструменти, яка дозволяє користувачам цієї фінансової звітності оцінити характер та розмір ризиків, що пов'язані з фінансовими інструментами, яким піддається Підприємство станом на дату закінчення

звітний періоду. Облік фінансових інструментів здійснюється в розрізі контрагентів та укладених з ними договорів, дотримуючись методу нарахування.

12.1. Фінансові активи

12.1.1. Визнання

Підприємство визнає фінансовий актив у своєму звіті про фінансовий стан тільки тоді, коли Підприємство стає стороною по договору, який визначає умови відповідного фінансового інструмента.

12.1.2. Первісна оцінка

При первісному визнанні фінансовий актив або фінансове зобов'язання оцінюється за справедливою вартістю, збільшеною або зменшеною, у випадку коли фінансовий актив або фінансове зобов'язання, оцінюється не за справедливою вартістю через прибуток або збиток, на суму витрат за угодою, які відносяться до придбання або випуску фінансового активу або фінансового зобов'язання.

Торгова дебіторська заборгованість при первісному визнанні оцінюється за ціною угоди, якщо торгова дебіторська заборгованість не містить значного компоненту фінансування відповідно до МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

12.1.3. Класифікація та наступна оцінка

Після первісного визнання фінансові активи відображаються за вартістю, яка відповідає їх класифікації.

Фінансові активи класифікуються в одну з наступних категорій:

- фінансові активи, які обліковуються за амортизованою вартістю (для отримання передбачених договором грошових потоків; договірні умови фінансового активу обумовлюють отримання в зазначені строки грошових потоків, які є виключно платежами в рахунок основної суми боргу та відсотків на непогашену частину основної суми боргу) – грошові кошти, депозити, позики видані та торгова дебіторська заборгованість.
- фінансові активи, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (утримується для отримання передбачених договором грошових потоків або шляхом продажі фінансових активів; договірні умови фінансового активу забезпечують отримання в зазначені дати грошових потоків, які є виключно платежами за основною сумою боргу та відсотків за непогашеною частиною основної суми боргу) – фінансові інвестиції у власний капітал інших підприємств.
- фінансові активи, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток та збиток (за виключенням випадків, коли фінансові активи оцінюються за амортизованою вартістю або за справедливою вартістю через інший сукупний дохід) - фінансові інвестиції, по яким прийнято рішення обліковувати за справедливою вартістю через прибутки та збитки.

Класифікація здійснюється на підставі аналізу обох нижченаведених критеріїв:

- бізнес-модель Підприємства по управлінню фінансовими активами; та
- характеристики договірних грошових потоків по фінансовому активу.

Фінансові активи Підприємства включають дебіторську заборгованість за товари та послуги, дебіторську заборгованість за виданими позиками, банківські депозити та іншу дебіторську заборгованість, які обліковуються за амортизованою вартістю.

12.1.4. Оцінка за амортизованою вартістю

Оцінка за амортизованою вартістю включає в себе визнання пов'язаної процентної виручки за методом ефективної відсоткової ставки та визнання оціночного резерва під очікувані кредитні збитки у відповідності до моделі очікуваних кредитних збитків.

Доходи та витрати по таким інструментам визнаються у складі прибутку чи збитку, якщо визнання інструменту припиняється або він знецінюється, а також по мірі амортизації.

Розрахунок процентного доходу здійснюється шляхом застосування ефективної ставки відсотку до валової балансової вартості фінансового активу. Для визначення ефективної ставки відсотку, Підприємство використовує інформацію з офіційних джерел, зокрема інформацію щодо процентної ставки за новими кредитами домашнім господарствам в національній валюті в залежності від дати видачі позики та строків погашення (джерелом виступає офіційна інформація, яка розміщується на офіційному сайті НБУ). Для кредитно-знецінених фінансових активів застосовується ефективна відсоткова ставка, скоригована з врахуванням кредитного ризику.

Списання

Валова балансова вартість фінансового активу зменшується, якщо Підприємство не має обґрунтованих очікувань стосовно повернення договірних грошових потоків по фінансовому активу в цілому або по його частині. Списання представляє собою припинення визнання.

Списана дебіторська заборгованість обліковується на позабалансовому рахунку протягом не менше 3 (трьох) років з дати списання для спостереження за можливістю її стягнення у випадках зміни майнового становища боржника.

12.1.5. Знецінення фінансових активів

Підприємство визнає оціночний резерв під очікувані кредитні збитки (далі - ОКЗ) за всіма борговими фінансовими активами, які не оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток.

Очікувані кредитні збитки розраховуються як різниця між грошовими потоками, передбаченими відповідно до договору, і всіма грошовими потоками, які Підприємство очікує отримати, дисконтована з використанням первісної ефективної відсоткової ставки або її приблизного значення. Очікувані грошові потоки включають грошові потоки від продажу утримуваного забезпечення чи від інших механізмів підвищення кредитної якості, які є невід'ємною частиною договірних умов.

ОКЗ визнаються в два етапи.

У випадку фінансових інструментів, за якими з моменту їх первісного визнання кредитний ризик значно не збільшився, створюється оціночний резерв під збитки по відношенню до кредитних збитків, які можуть виникнути внаслідок дефолтів, ймовірних протягом наступних 12 місяців (12-місячні очікувані кредитні збитки).

Для фінансових інструментів, за якими з моменту первісного їх визнання кредитний ризик значно збільшився, створюється оціночний резерв під збитки по відношенню до кредитних збитків, очікуваних протягом строку дії, що залишився, по даному фінансовому інструменту, незалежно від термінів настання дефолту (очікувані кредитні збитки за весь строк).

Стосовно торгової дебіторської заборгованості, дебіторської заборгованості за виданими позиками Підприємство застосовує спрощений підхід при розрахунку ОКЗ, передбачений стандартом.

Таким чином, Підприємство не відслідковує зміни кредитного ризику, а натомість на кожную звітну дату визнає оціночний резерв під збитки в сумі, що дорівнює очікуваним кредитним збиткам за весь строк.

Для торгової дебіторської заборгованості Підприємство використовує матрицю оціночних резервів, спираючись на свій минулий досвід виникнення кредитних збитків, скоригованих з урахуванням прогнозних факторів, специфічних для позичальників, і загальних економічних умов.

Матриця оціночних резервів:

Строк прострочки (днів з дати розрахунку згідно з умовами договору)	Розмір резерву (% від суми такої дебіторської заборгованості)
від 180 до 360 днів	50%
більше 360 днів	100%

По дебіторській заборгованості за виданими позиками, Підприємство на кожную звітну дату оцінює наявність об'єктивних ознак знецінення для позик. Спираючись на свій попередній досвід виникнення кредитних збитків, скоригований на прогнозні фактори, Підприємство визнає резерв під очікувані кредитні збитки по дебіторській заборгованості за виданими позиками працівникам за наступною матрицею забезпечень:

Строк прострочки (днів з дати розрахунку згідно з умовами договору)	Розмір резерву (% від суми такої дебіторської заборгованості)
непрострочена та прострочена до 90 днів	5%
більше 90 днів	100%

Оцінка очікуваних кредитних збитків за грошовими коштами на банківських рахунках здійснюється Підприємством на кожну дату балансу, із врахуванням ефекту від зміни залишків на рахунках в банках. Для оцінки ймовірності невиконання своїх зобов'язань банками Підприємство використовує інформацію з відкритих джерел щодо рейтингів банків, оцінених за національною рейтинговою шкалою та/або за шкалою міжнародних рейтингових агентств (Moody's, Standard&Poor's, Fitch Ratings), кредитного рейтингу України (рейтингу суверена).

Підприємство визнає резерв під очікувані кредитні збитки для грошових коштів на банківських рахунках за наступною матрицею забезпечень:

Рейтинг за національною (міжнародною) шкалою	Розмір резерву (% від суми грошових коштів на банківському рахунку на звітну дату)
Найвищий, дуже високий, високий, достатній (AAA - BB-)	1%
Низький, дуже низький (B+ - CCC-)	2%
Незадовільний (нижче CCC-)	3%

Підприємство не визнає очікувані кредитні збитки за грошовими коштами на банківських рахунках, якщо підприємство припускає, що на звітну дату не відбулося значного збільшення кредитного ризику, даний фінансовий інструмент має низький кредитний ризик або ефект від визнання таких збитків не є суттєвим на звітну дату.

Відображення резерву під очікувані кредитні збитки у фінансовій звітності

Очікувані кредитні збитки по фінансових активах відображаються в якості оціночного резерву в балансі. Оціночний резерв зменшує чисту балансову вартість («контрактивний рахунок»). «Використання» оціночного резерву відбувається проти балансової вартості фінансового активу під час списання фінансового активу.

Якщо сума по списанню фінансового активу більша за накопичений оціночний резерв, різниця відноситься на додаткові збитки від знецінення з записом безпосередньо по рахунку валової балансової вартості фінансового

активу. Сума ОКЗ (або ж сума відновлення резерву) визнається в якості прибутку/збитку від знецінення у звіті про фінансові результати.

Сума резерву формується з урахуванням податку на додану вартість.

12.1.6. Припинення визнання фінансового активу

Підприємство припиняє визнання фінансового активу тільки тоді, коли:

- закінчується термін дії передбачений договором прав на грошові потоки від цього фінансового активу або
- Підприємство передає цей фінансовий актив (або передача передбачених договором прав на отримання грошових потоків від фінансового активу, або збереження передбачених договором прав на отримання грошових потоків від фінансового активу, але прийняття на себе передбаченого договором зобов'язання виплачувати ці грошові потоки одному або кільком отримувачам).

При передачі фінансового активу слід оцінити ступень зберігання ризиків та вигід, пов'язаних з правом власності на цей фінансовий актив:

- якщо Підприємство передає практично всі ризики та вигоди пов'язані з правом власності на фінансовий актив, то вона припиняє визнання даного фінансового активу та окремо визнає в якості активів чи зобов'язань всі права та обов'язки, які були створені або збережені при передачі;
- якщо Підприємство зберігає практично всі ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на фінансовий актив, вона продовжує визнання даного фінансового активу;
- якщо Підприємство не передає та не зберігає практично всі ризики та вигоди, які пов'язані з правом власності на фінансовий актив, вона визначає, чи зберігся контроль за даним фінансовим активом:
 - у випадку, коли Підприємство не зберегло контроль, воно припиняє визнання даного фінансового активу та окремо визнає в якості активу чи зобов'язання всі права та обов'язки, які були створені або збережені під час передачі;
 - у випадку, коли Підприємство зберегло контроль, воно продовжує визнання даного фінансового активу в обсязі своєї триваючої участі у даному фінансовому активі.

12.2. Фінансові зобов'язання

12.2.1. Визнання

Підприємство визнає фінансове зобов'язання у своєму звіті про фінансовий стан тільки тоді, коли Підприємство стає стороною по договору, який визначає умови відповідного фінансового інструмента.

12.2.2. Оцінка при первісному визнанні

Первісна оцінка фінансових зобов'язань проводиться за справедливою вартістю, збільшеною чи зменшеною на суму витрат по угоді у випадку фінансового зобов'язання, яке оцінюється не за справедливою вартістю через прибуток або збиток.

12.2.3. Класифікація та наступна оцінка

Після первісного визнання фінансові зобов'язання відображаються за вартістю, яка відповідає їх класифікації.

Підприємство здійснює класифікацію всіх фінансових зобов'язань в якості тих, що оцінюються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної ставки відсотку, крім фінансових зобов'язань, що оцінюються за справедливою вартістю через прибутки або збитки. Доходи і витрати відображаються у складі прибутку або збитку, коли припиняється визнання інструмента, а також по мірі амортизації.

Фінансові зобов'язання оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, якщо вони відповідають визначенню призначених для торгівлі або містять один чи більше вбудованих похідних інструментів або якщо така класифікація призводить до усунення чи зниження облікової невідповідності.

12.2.4. Припинення визнання фінансового зобов'язання

Підприємство припиняє визнавати фінансове зобов'язання та вилучає його зі Звіту про фінансовий стан тоді, коли воно є погашеним, тобто коли обов'язок, передбачений договором, виконаний, анульований або строк його дії закінчився.

Різницю між балансовою вартістю погашеного або переданого іншій стороні фінансового зобов'язання (або частини фінансового зобов'язання) та сумою сплаченого відшкодування, включаючи передані негрошові активи або прийняті на себе зобов'язання, Підприємство визначає у складі інших операційних доходів чи витрат.

12.3. Розмежування фінансових інструментів між оборотними та необоротними активами, короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями

Фінансовий актив класифікується як оборотний в тому випадку, якщо він відповідає одному з наступних критеріїв, в решті випадків фінансові активи класифікуються як необоротні:

- актив передбачається реалізувати протягом 12 місяців після завершення звітного періоду;
- актив призначено головним образом для торгівлі;
- актив представляє собою грошові кошти або їх еквіваленти, за винятком випадків, коли його заборонено обмінювати чи використовувати

для погашення зобов'язання протягом як мінімум 12 місяців після завершення звітного періоду.

Фінансове зобов'язання класифікується в якості короткострокового в тому випадку, якщо воно задовольняє одному з наступних критеріїв, в решті випадків зобов'язання класифікуються як довгострокові:

- зобов'язання передбачається погасити в рамках звичайного операційного циклу;
- зобов'язання призначено головним образом для торгівлі;
- зобов'язання підлягає погашенню протягом 12 місяців після завершення звітного періоду;
- підприємство не має безумовного права відкласти погашення зобов'язання на строк як мінімум 12 місяців після завершення звітного періоду.

Частина довгострокових фінансових активів чи фінансових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображається на ту саму дату в складі оборотних активів/короткострокових зобов'язань.

12.4. Дебіторська та кредиторська заборгованість, яка не визнається фінансовими інструментами

Дебіторська заборгованість, яка не є фінансовим активом:

- аванси, видані за запаси, роботи, послуги;
- аванси, видані за основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи;
- аванси, видані з податків і зборів, податки і збори до відшкодування;
- дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками (підзвітними особами, аванси по заробітній платі);
- інша дебіторська заборгованість (не фінансові активи).

Кредиторська заборгованість, яка не є фінансовим зобов'язанням:

- контрактні зобов'язання за договорами з клієнтами (до 01.01.2018 - аванси, отримані за запаси, роботи, послуги);
- аванси, отримані за основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи, інші аванси;
- розрахунки за податками, зборами та обов'язковими платежами;
- розрахунки з працівниками по заробітній платі;
- інша кредиторська заборгованість (не фінансові зобов'язання).

13. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи

Підприємство розрізняє відповідно до МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» забезпечення, які відображаються в балансі і створюються для погашення майбутніх зобов'язань, та умовні зобов'язання – це можливі зобов'язання, які буде підтверджено у результаті того, що в майбутньому реалізуються або ні певні події. Умовні зобов'язання

розкриваються у примітках до фінансової звітності і в звіті про фінансовий стан не визнаються.

Умовні зобов'язання не відображаються в фінансовій звітності, за винятком випадків, коли існує ймовірність того, що для погашення зобов'язання буде потрібно вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, і при цьому сума таких зобов'язань може бути достовірно оцінена. Інформація про такі зобов'язання підлягає відображенню, за винятком випадків, коли можливість відтоку ресурсів, які являють собою економічні вигоди, є малоімовірною.

Якщо стає ймовірним, що вибуття майбутніх економічних вигід буде потрібним для статті, яка раніше розглядалася як умовне зобов'язання, забезпечення визнається у фінансовій звітності за той період, у якому відбувається зміна ймовірності.

Забезпечення утворюються, коли:

- підприємство має реальне зобов'язання, яке зумовлене минулими подіями;
- вірогідно, що для погашення зобов'язання потрібно сплатити кошти;
- суму зобов'язання можна оцінити.

Резерви зобов'язань та відрахувань - це нефінансові зобов'язання, які визнаються, коли Підприємство має теперішнє юридичне або передбачуване зобов'язання в результаті минулих подій, існує ймовірність, що для погашення такого зобов'язання потрібно буде вилучити ресурси, а суму цього зобов'язання можна розрахувати з достатнім рівнем точності.

В разі існування декількох аналогічних зобов'язань, імовірність вибуття ресурсів під час розрахунків визнається з урахуванням класу зобов'язань у цілому. Резерв визнається, навіть коли ймовірність відтоку грошових коштів щодо будь-якої позиції, включеної до одного й того ж класу зобов'язань, є незначною.

Резерви оцінюються за поточною вартістю витрат, які, як очікується, будуть необхідними для погашення зобов'язань, із використанням процентної ставки (до оподаткування), яка відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі та ризики, притаманні зобов'язанню. Збільшення резерву з плином часу визнається як процентні витрати.

З метою складання фінансової звітності зобов'язання поділяються на довгострокові та поточні.

Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

Довгострокові зобов'язання з виплат працівникам Підприємства відображаються згідно з вимогами МСБО 19 «Виплати працівникам», якщо суми виплат є суттєвими. Несуттєві виплати відображаються за недисконтованою сумою очікуваних до сплати коштів без врахування актуарних ризиків та визнаються у періоді нарахування.

До поточних зобов'язань відносяться забезпечення, які створюються для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на:

- виплату невикористаних відпусток працівникам;
- виплату винагороди працівникам за підсумками звітного періоду;
- витрати по судовим процесам;
- інші витрати.

Залишок будь-якого виду забезпечень Підприємства переглядається на кожну дату балансу та, у разі потреби, коригується (збільшується або зменшується).

У випадку відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань, сума такого забезпечення підлягає сторнуванню.

Величина резерву невикористаних відпусток (забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства) визначається методом щомісячного фактичного розрахунку суми резерву.

Щомісячний резерв забезпечення витрат на оплату відпусток розраховується як сума добутків середньої кількості днів щорічних відпусток працівників за розрахунковий період (в даному випадку місяць) та середньої заробітної плати працівника з урахуванням ЄСВ всіх працівників. Середньоденна заробітна плата визначається згідно з Порядком обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 08.02.1995 № 100 (із змінами).

Залишок забезпечення на виплату відпусток станом на кінець звітного року визначається за розрахунком, який базується на кількості днів невикористаної працівниками підприємства щорічної відпустки та середньоденній оплаті праці працівників.

Переглядається резерв щомісячно станом на останній день місяця.

Відображається резерв невикористаних відпусток у складі витрат відповідно до статей витрат нарахованої заробітної плати відповідних працівників.

Величина резерву на виплату винагороди працівникам за підсумками звітного періоду визначається як сума нарахованої премії за минулий звітний період по наступним видам преміювання:

- премія за підсумками роботи за місяць (забезпечення формується щомісячно);
- премія за підсумками роботи за квартал (забезпечення формується щоквартально);
- премія за підсумками роботи за рік (забезпечення формується щоквартально);
- винагорода за безперервний стаж роботи на Підприємстві (забезпечення формується щоквартально).

Забезпечення на судові процеси формується на підставі оцінок Підприємства щодо вірогідності програшу судового процесу.

Якщо за оцінками Підприємства вірогідність програшу менше 50% або відсутня, то сума забезпечення у фінансовій звітності не визнається.

Якщо за оцінками Підприємства вірогідність програшу 50% і більше, то забезпечення у фінансовій звітності визнається на повну суму претензії до Підприємства за судовим позовом.

При оцінці вірогідності програшу враховуються всі обставини, відомі на момент затвердження фінансової звітності. Якщо обставини змінюються, оцінка програшу судового процесу та сума забезпечення переглядається.

Оцінка програшу та сума забезпечення визначаються по кожному судовому процесу окремо і переглядаються на кожен звітну дату.

Розрахунок суми забезпечення інших витрат здійснюється на дату балансу згідно очікувань Підприємства виходячи з найбільш вірогідної суми ресурсів, що буде необхідна для погашення зобов'язань.

Суми забезпечень, створених для погашення зобов'язань Підприємства, включаються до складу відповідних витрат періоду.

Забезпечення використовуються на відшкодування лише тих витрат, для покриття яких вони були створені.

Умовний актив - можливий актив, який виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих Підприємством.

Коли з'являється цілковита впевненість у отриманні доходу, тоді пов'язаний з ним актив не є умовним активом і визнається у фінансовій звітності.

Якщо стає вірогідним, що вибуття майбутніх економічних вигод буде потрібним для статті, яка раніше розглядалася, як умовне зобов'язання, забезпечення визнається у фінансовій звітності за той період, у якому відбувається зміна ймовірності (за винятком надзвичайно рідкісних обставин, за яких не можна зробити достовірної наближеної оцінки).

Умовні активи та зобов'язання відображаються на позабалансовому обліку за обліковою оцінкою.

На позабалансовому обліку по рахунку «Списана дебіторська заборгованість» суми списаної дебіторської заборгованості обліковуються протягом не менше трьох років з дати списання такої заборгованості з балансового обліку, суми невідшкодованих нестач і втрат від псування цінностей обліковуються на рахунку «Невідшкодовані нестачі» протягом трьох років з дати виникнення нестачі або втрат від псування цінностей.

Інформація про умовні активи та зобов'язання розкривається у примітках до фінансової звітності, коли надходження або вибуття економічних вигод є імовірним та суттєвим.

14. Доходи

Облік доходів та пов'язаних з ними витрат регулюється МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Доходи та витрати Підприємства обліковуються відповідно до принципу відповідності, при цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Тому при складанні звітності за МСФЗ на Підприємстві обов'язково тестуються операції, здійснені після звітної дати для визначення періоду, до якого вони відносяться. Якщо необхідні коригування, то вони відображаються у кореспонденції з рахунком нерозподіленого прибутку за звітний період.

Дохід визнається у Звіті про сукупний дохід, коли виникає збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі надходжень або покращення активів або зменшення зобов'язань, що веде до збільшення власного капіталу, окрім збільшення власного капіталу, пов'язаного з отриманням внесків від учасників власного капіталу

Дохід від реалізації товарів та послуг визнається за дотримання всіх наступних умов згідно з МСФЗ 15:

- Визначено договір із замовником;
- Визначено зобов'язання, що підлягають виконанню за договором;
- Визначено ціни договору;
- Розподілено ціни операцій на зобов'язання до виконання (за потреби);
- Визнання доходу, коли кожне зобов'язання виконано.

Виручка визнається в момент, коли кожне зобов'язання за договором виконано. Підприємство може визнавати виручку протягом певного періоду або миттєво.

Підприємство визнає дохід, коли або у міру того, як воно задовольняє зобов'язання, передаючи обіцяний актив чи послугу клієнтові. Актив передається, коли або у міру того, як клієнт отримує контроль над таким активом.

Визначаючи ціну операції, Підприємство має коригувати обіцяну суму компенсації з метою врахування часової вартості грошей, якщо погоджені терміни платежів надають клієнтові значну відстрочку розрахунків. Значною визнається відстрочка між датою операції з продажу та датою розрахунку, терміном понад 6 місяців.

У випадку, коли клієнт заплатив за товари або послуги авансом, і час передачі таких товарів або послуг на розсуд клієнта, незалежно від часу фактичної передачі товару (до 6 місяців чи після), компонент фінансування не визнається.

Підприємство, коригуючи передбачену договором величину компенсації на розмір компоненту фінансування, має користуватися ставкою дисконтування, яка встановлена на момент укладення договору. Ця ставка відображатиме кредитні характеристики Підприємства, яке одержує фінансування за договором, а також будь-яку заставу або забезпечення,

надані клієнтом або Підприємством, у тому числі активи, передані за договором.

Кредитні характеристики Підприємства являють собою умови кредитування, які доступні Підприємству на початок звітного кварталу згідно з укладеними або потенційними кредитними договорами у аналогічній валюті розрахунків та подібної тривалості, а за відсутності таких – по обліковій ставці НБУ на відповідну дату.

Підприємство визнає додаткові витрати на отримання договору з клієнтом як актив, якщо є очікування відшкодувати ці витрати у процесі виконання такого договору, крім якщо укладений договір буде повністю виконаний Підприємством упродовж 12 місяців від дати укладання. Решта витрат визнаються у складі витрат на збут у періоді, коли вони були понесені.

Додаткові витрати на отримання договору це ті витрати, які несе Підприємство, щоб отримати договір з клієнтом, які він не поніс би, якби не отримав цього договору (наприклад, комісійні з продажу).

Витрати які були б понесені незалежно від того, чи був укладений договір, визнаються у витратах періоду по мірі їх виникнення, якщо вони прямо не відшкодовуються клієнтом, незалежно від того, чи отримано договір.

Витрати, пов'язані з виконанням договору, визнаються в обліку відповідно до п. 15 цього Положення.

Підприємством застосовується наступний класифікатор доходів за групами для використання його в бухгалтерському обліку:

- дохід від реалізації робіт і послуг;
- інший операційний дохід;
- фінансові доходи;
- інші доходи (в т.ч. прибутки від реалізації необоротних активів).

Дохід від реалізації робіт, послуг визнається залежно від ступеня завершеності конкретної операції.

До складу іншого операційного доходу Підприємства включаються наступні доходи:

- дохід від реалізації іноземної валюти;
- дохід від реалізації інших оборотних активів;
- дохід від операційної оренди активів;
- прибутки від операційної курсової різниці (на нетто-основі);
- одержані штрафи, пені, неустойки;
- дохід від списання кредиторської заборгованості;
- дохід від безоплатно одержаних оборотних активів;
- інші доходи від операційної діяльності.

До складу фінансових доходів включаються відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі), а також відсотки, отримані від розміщення

грошових коштів в банках.

Накопичення даних про податкові доходи для цілей розрахунку оподатковуваного прибутку здійснюється в філіях Підприємства та в центральній бухгалтерії Підприємства на підставі первинних облікових документів, що фіксують здійснення господарських операцій, відповідно до положень Податкового кодексу України зі змінами та доповненнями.

15. Витрати

Витрати - це зменшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

Елемент витрат - сукупність економічно однорідних витрат.

Прямі витрати - витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Об'єкт витрат - продукція, роботи, послуги або вид діяльності Підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Витрати звітного періоду визнаються шляхом або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу Підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Витрати враховуються в міру виникнення і включаються до звіту про сукупні прибутки та збитки за період, до якого вони належать. Витрати відображаються в бухгалтерському обліку на підставі первинних документів або підтверджуючих документів (наказів, бухгалтерських довідок, актуарних розрахунків тощо).

Фінансові витрати включають процентні витрати по зобов'язаннях з виплат працівникам після закінчення трудової діяльності.

Витрати відображаються у грошовій сумі, що дорівнює розміру здійсненої оплати в грошовій або іншій формі або розмірі визнаної кредиторської заборгованості. Величина оплати або кредиторської заборгованості визначається, виходячи із договірної ціни та інших умов, узгоджених постачальником та Підприємством у договорі купівлі - продажу товарів, робіт, послуг.

Планова собівартість робіт (послуг) Підприємства визначається із застосуванням нормативного методу на підставі нормативів, норм оплати праці, нормативів витрат з обслуговування та управління виробництвом, нормативів витрат з управління підприємством.

Витрати, які неможливо встановити із застосуванням нормативів, визначаються шляхом експертної оцінки та аналітичними дослідженнями.

Планова собівартість робіт та послуг Підприємства включає поточні витрати за попередній період, а також прогноз індексу цін на промислову продукцію, індекс інфляції, зміни законодавчо встановленого розміру

мінімальної заробітної плати, витрат, прямо пов'язаних з виконанням робіт, наданням послуг, загальновиробничі витрати, пов'язані з обслуговуванням та управлінням виробництвом та інші витрати, пов'язані з обслуговуванням та управлінням підприємством (адміністративні витрати).

Прямі витрати складаються з:

- прямих матеріальних витрат, до яких включається вартість основних матеріалів, що утворюють основу виконаної роботи, наданої послуги, придбаних комплектувальних виробів, допоміжних та інших матеріалів, які безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат;
- прямих витрат на оплату праці, до складу яких включаються заробітна плата та інші виплати працівникам, зайнятим на виконанні робіт (наданні послуг), які безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат;
- нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- експлуатаційні витрати на утримання мобільного комплексу (запчастини, ремонт, калібрування, повірка, тощо);
- амортизації виробничих основних засобів та нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виконанням робіт, наданням послуг;
- вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виконанням робіт, наданням послуг; витрати на технічну підтримку та обслуговування спеціального програмного забезпечення, каналів зв'язку;
- витрат на відрядження, які безпосередньо пов'язані з виконанням робіт (наданням послуг);
- інших прямих витрат, у тому числі витрат з придбання електричної енергії (включаючи реактивну);
- витрат на експлуатацію транспортних засобів, які безпосередньо пов'язані з виконанням робіт (наданням послуг).

До складу загальновиробничих витрат включаються:

- витрати на управління виробництвом (оплата праці та нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівників апарату управління виробничих структурних підрозділів та працівників загальновиробничого забезпечення, витрати на оплату службових відряджень персоналу);
- амортизація основних засобів загальновиробничого призначення;
- амортизація нематеріальних активів загальновиробничого призначення;
- витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, оперативну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення;
- витрати на вдосконалення технології та організації виконання робіт та надання послуг (оплата праці та нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівників, зайнятих удосконаленням технології, поліпшенням якості виконання робіт та надання

послуг, підвищенням надійності експлуатаційних характеристик у виробничому процесі;

- витрати матеріалів, придбаних комплектувальних виробів, оплата послуг сторонніх організацій);

- витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інші послуги з утримання виробничих приміщень;

- витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці та нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування загальновиробничого персоналу);

- витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю проведених робіт (наданих послуг);

- витрати на охорону праці, техніку безпеки, понесені відповідно до законодавства; суми витрат, пов'язаних із підтвердженням відповідності проведених робіт та наданих послуг, систем якості, систем управління якістю, екологічного управління довкіллям, персоналу встановленим вимогам відповідно до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15.01.2015 № 124-VIII;

- загальновиробничі витрати (на підтримку в робочому стані та ремонт обладнання, приміщень, програмного забезпечення загальновиробничого призначення, податки, що включені у витрати, зв'язок, охорона праці, охорона основних фондів, комунальні витрати, електроенергія, навчання, господарські договори), що розподіляються пропорційно;

- інші загальновиробничі витрати, пов'язані з виконанням робіт (наданням послуг), в тому числі плата за оренду.

До складу адміністративних витрат включаються витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

- загальні корпоративні витрати, в тому числі організаційні витрати, витрати на проведення квартальних, річних та інших нарад органів управління, представницькі витрати, а саме: витрати на прийом і обслуговування іноземних представників та делегацій, які прибули на запрошення для проведення переговорів з метою здійснення міжнародних зв'язків, установлення та підтримання взаємовигідного співробітництва, а також витрати, пов'язані з проведенням офіційного прийому зазначених представників та делегацій, транспортним забезпеченням, оплатою послуг перекладача, який не перебуває у штаті підприємства;

- витрати на службові відрядження, утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу (у тому числі витрати на оплату праці та нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування), а саме: працівників, які виконують адміністративно-господарські, фінансові, маркетингові, розрахунково-бухгалтерські, юридичні, дослідницькі, статистичні та інші схожі функції, витрати на службові відрядження цього персоналу;

- витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів загальногосподарського використання (оперативна оренда (у тому числі оренда легкових автомобілів), придбання пально-мастильних матеріалів, стоянка, паркування легкових автомобілів, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);

- витрати на консультаційні, інформаційні, аудиторські та інші послуги для забезпечення господарської діяльності, а саме: оголошення про проведення конкурсних торгів, оцінка майна підприємства для його списання та/або відчуження, забезпечення нормативно-правовою базою, оплата Інтернет-послуг і передплата спеціалізованих періодичних видань;

- витрати на оплату послуг зв'язку (пошта, телеграф, телефон, телекс, телефакс, стільниковий зв'язок та інші подібні витрати);

- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;

- витрати на врегулювання спорів у судах, а саме: судовий збір, витрати на інформаційно-технічне забезпечення;

- плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків;

- інші витрати загальногосподарського призначення, а саме: податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі; перевезення придбаного обладнання радіочастотного моніторингу до місця експлуатації; плата за встановлення земельного сервіту, а також відшкодування збитків, завданих встановленням земельного сервіту.

До складу інших операційних витрат включаються всі інші операційні витрати, що не увійшли до складу собівартості, загальновиробничих та адміністративних витрат, в т.ч.:

- витрати на дослідження і розробки;

- витрати на операційну оренду активів;

- собівартість реалізованих виробничих запасів;

- сумнівні та безнадійні борги;

- збитки від операційної курсової різниці (на нетто-основі);

- витрати від знецінення запасів;

- нестачі і витрати від псування цінностей;

- визнані штрафи, пені неустойки;

- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення

інші витрати операційної діяльності.

Підприємство забезпечує формування інформації про доходи та витрати при виконанні робіт та наданні послуг на основі даних бухгалтерського обліку. Основою тарифів є планова собівартість робіт (послуг), до складу якої входять прямі витрати, загальновиробничі та адміністративні витрати, розподіл яких на одиницю калькулювання здійснюється пропорційно основній та додатковій заробітним платам виробничого персоналу.

Бухгалтерський облік витрат Підприємства ведеться на рахунках «Витрати по елементах» та «Витрати діяльності» з урахуванням віднесення витрат за розподілом підрозділів Підприємства на бухгалтерські рахунки, який затверджується окремим наказом по Підприємству.

Витрати, пов'язані з наданням послуг, визнаються з урахуванням ступеня завершеності операції на дату балансу, якщо кінцевий результат таких операцій може бути достовірно оцінений. Оцінка ступеня завершеності послуг здійснюється за питомою вагою витрат, які несе Підприємство у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат.

Витрати відносно спожитих орендарем комунальних послуг згідно договорів оренди відображаються одночасно з відображенням доходів відносно відшкодування орендарем таких послуг.

Внутрішньогосподарські розрахунки здійснюються за собівартістю наданих/отриманих товарів, робіт, послуг.

У випадках коли первинні документи, що підтверджують витрати, здійсненні у попередніх звітних періодах, підписані в поточному періоді, така операція визнається зміною облікових оцінок та відображається у складі витрат поточного періоду.

Накопичення даних про податкові витрати, амортизацію основних засобів та інших необоротних активів, визначені за податковими правилами з метою оподаткування прибутку, здійснюється на підставі первинних облікових документів, що фіксують здійснення господарських операцій, відповідно до положень Податкового кодексу України зі змінами та доповненнями.

16. Виплати працівникам

16.1. Терміни

Виплати працівникам - це всі форми компенсації, що їх надає Підприємство в обмін на послуги, надані працівниками, або при звільненні.

Короткострокові виплати працівникам - це виплати працівникам (окрім виплат при звільненні працівників), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, в якому працівники надають відповідні послуги.

Виплати по закінченні трудової діяльності - це виплати працівникам (окрім виплат при звільненні працівників та короткострокових виплат працівникам), які підлягають сплаті після закінчення трудової діяльності;

Теперішня вартість зобов'язання за визначеною виплатою - це теперішня вартість (без вирахування будь-яких активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті надання послуг працівником у поточному та попередніх періодах.

16.2. Класифікація виплат працівникам

Згідно з МСБО 19 «Виплати працівникам» виплати працівникам Підприємства включають:

- *короткострокові виплати працівникам*, такі, як заробітна плата, внески на соціальне забезпечення, оплачені щорічні відпустки та тимчасова непрацездатність, участь у прибутку та премії (якщо вони підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду), а також негрошові пільги теперішнім працівникам (такі, як медичне обслуговування, надання житла, автомобілів, а також надання безкоштовних чи субсидованих товарів або послуг);
- *виплати по закінченні трудової діяльності*, такі, як, пенсії та разові виплати при виході на пенсію, страхування життя по закінченні трудової діяльності та медичне обслуговування по закінченні трудової діяльності.

16.3. Облік виплат працівникам

Виплата основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних та компенсаційних виплат здійснюється відповідно до Закону України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР із змінами та доповненнями, Кодексу законів про працю України із змінами та доповненнями, Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР із змінами та доповненнями, положень колективного договору, штатного розкладу та інших нормативно правових актів.

У систему оплати праці включається перелік витрат на виплату основної і додаткової заробітної плати й інших видів заохочень і виплат, керуючись положеннями колективного договору.

Витрати на виплати персоналу відображаються у звітності відповідно до принципу відповідності, тобто відповідають тому періоду, до якого вони відносяться.

Короткострокові виплати працівникам

Зобов'язання з короткострокових виплат працівникам оцінюються на основі недисконтованих грошових потоків і відносяться на витрати по мірі надання відповідних послуг.

Зобов'язання визнається на суму, яка, як очікується, буде виплачена за програмою короткострокових премій у грошовій формі або за програмою участі у прибутках, якщо Підприємство має юридичне або конструктивне зобов'язання виплачувати таку суму в результаті послуг, наданих працівниками раніше, і таке зобов'язання може бути достовірно оцінене.

Разові виплати при виході на пенсію

Підприємство здійснює разові виплати працівникам, які мають тривалий стаж роботи, у зв'язку з їх виходом на пенсію у розмірі визначеному колективним договором (програма з визначеною виплатою).

Сума такої виплати залежить від стажу роботи відповідного працівника на Підприємстві.

Зазначені зобов'язання покриваються грошовими коштами від операційної діяльності. Для фінансування цих зобов'язань не виділяються спеціальні активи програми.

Чиста сума зобов'язання Підприємства за даним видом виплат працівникам розраховується шляхом оцінки суми майбутніх виплат, які працівник заробив за надання своїх послуг у поточному і попередніх періодах. Підприємство оцінює дані зобов'язання щорічно за методом прогностичної умовної одиниці на підставі актуарних припущень кваліфікованого актуарія та звіту по актуарній оцінці зобов'язань.

Після цього сума виплат дисконтується з метою визначення її приведеної вартості, а всі невизнані суми вартості раніше наданих послуг та справедлива вартість активів програми підлягають вирахуванню для цілей оподаткування.

Ставка дисконтування визначається на основі інформації з різних джерел, включаючи показники доходності на звітну дату по українських державних облігаціях та високоліквідних корпоративних довгострокових облігаціях. Валюта та умови розміщення облігацій відповідають валюті та умовам зобов'язань за виплатами.

Переоцінки, що виникають у зв'язку з програмами з визначеними виплатами включають актуарні прибутки та збитки. Підприємство визнає такі переоцінки в іншому сукупному доході, а всі інші витрати, пов'язані з програмами з визначеними виплатами, у складі виплат персоналу у прибутку або збитку.

17. Податки на прибуток

17.1. Терміни

Обліковий (бухгалтерський) прибуток - прибуток або збиток за період до вирахування витрат з податку на прибуток.

Оподаткований прибуток (податковий збиток) - прибуток (збиток) за період, визначений відповідно до правил, установлених податковим законодавством.

Податкові витрати (податковий дохід) - загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

Поточний податок - сума податку на прибуток, визначена згідно з податковим законодавством за звітний період.

Відстрочені податкові зобов'язання - суми податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах відповідно до оподатковуваних тимчасових різниць.

Відстрочені податкові активи - це суми податків на прибуток, що підлягають відшкодуванню в майбутніх періодах відповідно до:

- тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню;
- перенесення невикористаних податкових збитків на майбутні періоди; та
- перенесення невикористаних податкових пільг на майбутні періоди.

Тимчасові різниці - це різниці між балансовою вартістю активу чи зобов'язання в звіті про фінансовий стан та їх податковою базою. Тимчасові різниці можуть бути:

- *тимчасовими різницями, що підлягають оподаткуванню*, - тимчасові різниці, які при визначенні суми оподаткованого прибутку (податкового збитку) майбутніх періодів спричинять виникнення сум, що підлягають оподаткуванню, коли балансова вартість активу або зобов'язання відшкодовується чи погашається; або
- *тимчасовими різницями, що підлягають вирахуванню*, - тимчасові різниці, які при визначенні суми оподаткованого прибутку (податкового збитку) майбутніх періодів спричинять виникнення сум, що підлягають вирахуванню, коли балансова вартість активу чи зобов'язання відшкодовується або погашається.

Податкова база активу – це сума, яка буде вирахована для цілей оподаткування із суми оподаткованих економічних вигід, що надходитимуть суб'єктові господарювання, коли він відшкодує балансову вартість актива. Якщо такі економічні вигоди не підлягатимуть оподаткуванню, тоді податкова база актива дорівнюватиме його балансовій вартості.

Податкова база зобов'язання - це балансова вартість за вирахуванням будь-яких сум, що не підлягатимуть оподаткуванню по відношенню до цього зобов'язання в майбутніх періодах. У випадку доходу, отриманого авансом, податковою базою зобов'язання буде його балансова вартість за вирахуванням будь-якої суми доходу, який не підлягатиме оподаткуванню в майбутніх періодах.

17.2. Визнання, оцінка та облік податків на прибуток

Підприємство використовує вимоги МСБО 12 «Податки на прибуток» для відображення в фінансовій звітності та розкриття інформації, що стосується порядку визначення витрат з податку на прибуток та розрахунку відстрочених податків.

Витрати з податку на прибуток включають поточний податок та відстрочений податок.

Витрати з податку на прибуток відображаються у складі прибутку чи збитку за рік, крім випадків, якщо вони відносяться до операцій, які також визнаються в іншому сукупному доході у цьому самому або іншому періоді.

У складі іншого сукупного прибутку визнаються податки, що виникають внаслідок операцій:

- зміни балансової вартості, що виникає від переоцінки основних засобів;
- курсових різниць, що виникають при переведенні фінансової звітності закордонної одиниці;
- актуарних прибутків/збитків.

Поточний податок

Поточні податкові активи та зобов'язання за поточний та попередні періоди оцінюються за сумою, передбачуваною до отримання в якості відшкодування від податкових органів або до сплати податковим органам.

Податкові ставки та податкове законодавство, що застосовуються для розрахунку цієї суми - це ставки і закони, прийняті або оголошені на звітну дату.

Відстрочений податок

Відстрочений податок на прибуток нараховується за методом балансових зобов'язань за всіма тимчасовими різницями на звітну дату між балансовою вартістю активів і зобов'язань (для цілей фінансового обліку) та вартістю у податковій базі активів і зобов'язань.

Тимчасовими різницями, що призводять до виникнення відстрочених податків та враховуються Підприємством, є відмінності балансової вартості за даними бухгалтерського та податкового обліку по: основним засобам, нематеріальним активам, незавершеним капітальним інвестиціям, резервам на покриття збитків від зменшення корисності по торговій дебіторській заборгованості та по іншій дебіторській заборгованості, а також інші тимчасові різниці, які можуть виникнути в ході господарської діяльності Підприємства.

Відстрочені податкові зобов'язання визнаються за всіма оподатковуваними тимчасовими різницями, крім випадків, коли:

- відстрочене податкове зобов'язання виникає внаслідок первісного визнання гудвілу або активу, або зобов'язання в господарській операції, яка не є об'єднанням компаній, і яке на момент здійснення операції не впливає ні на бухгалтерський прибуток, ні на оподатковуваний прибуток або збиток;
- і
- щодо тимчасових різниць, що відносяться до інвестицій у дочірні та асоційовані підприємства, а також з часткою участі у спільній діяльності, якщо материнська компанія може контролювати розподіл у часі сторнування тимчасової різниці, або існує значна ймовірність того, що тимчасова різниця не буде сторнована у доступному для огляду майбутньому.

Відстрочені податкові активи визнаються за всіма оподатковуваними тимчасовими різницями і перенесеними на наступні періоди невикористаних податкових пільг та податкових збитків, якщо існує ймовірність отримання неоподаткованого прибутку, відносно якого можна застосувати від'ємну тимчасову різницю, а також використовувати

податкові пільги і податкові збитки, перенесені на наступні періоди, крім випадків, коли:

- відстрочений податковий актив, що стосується тимчасових різниць, виникає внаслідок первісного визнання активу або зобов'язання в господарській операції, яка не є об'єднанням компаній, і який на момент здійснення операції не впливає ні на бухгалтерський прибуток, ні на оподатковуваний прибуток або збиток; і
- щодо тимчасових різниць, пов'язаних з інвестиціями в дочірні та асоційовані підприємства, а також з часткою участі у спільній діяльності, відстрочені податкові активи визнаються, лише якщо існує ймовірність сторнування тимчасових різниць в осяжному майбутньому і буде отримано оподатковуваний прибуток, у відношенні якого можна застосувати тимчасову різницю.

Балансова вартість відстрочених податкових активів переглядається на кожен дату складання звіту про фінансовий стан і зменшується, якщо більше не існує ймовірності отримання достатнього оподаткованого прибутку, який дозволив би реалізувати частину або всю суму такого відкладеного податкового активу.

Невизнані раніше відкладені податкові активи переоцінюються на кожен дату звіту про фінансовий стан і визнаються тоді, коли виникає ймовірність отримання в майбутньому оподаткованого прибутку, що дає можливість реалізувати відстрочений податковий актив.

Відстрочені податкові активи і зобов'язання визначаються за ставками податку, застосування яких очікується при реалізації активу або погашенні зобов'язання, на основі діючих або оголошених (і практично прийнятих) на дату звіту про фінансовий стан податкових ставок і положень податкового законодавства.

Податок на прибуток, пов'язаний зі статтями, які відображаються безпосередньо в складі капіталу, відображається у складі капіталу.

Відстрочені податкові активи та зобов'язання підлягають взаємозаліку при наявності повного юридичного права зарахувати поточні податкові активи в рахунок поточних податкових зобов'язань, і якщо вони відносяться до однієї і тієї ж податкової групи і податкового органу.

При розрахунку сум відстрочених податкових активів і зобов'язань Підприємство використовує ставки податку, які, як очікується, будуть діяти в період сторнування тимчасових різниць, які привели до виникнення відповідних відстрочених податкових активів і зобов'язань.

18. Розкриття інформації про пов'язані сторони

Підприємство, як суб'єкт господарювання контролюючою стороною якого фактично є уряд України, використовує звільнення, викладене у параграфі 25 МСБО 24 «Розкриття інформації про пов'язані сторони», згідно з яким суб'єкт господарювання звільняється від вимог щодо розкриття інформації стосовно операцій з пов'язаними сторонами та залишків

заборгованості, у тому числі загальних зобов'язань, з:

- органом влади, що здійснює контроль або спільний контроль суб'єкта господарювання, що звітує, або має суттєвий вплив на нього; та
- іншим суб'єктом господарювання, що є пов'язаною стороною, оскільки той самий орган влади здійснює контроль або спільний контроль чи має суттєвий вплив і на суб'єкт господарювання, що звітує, і на цей інший суб'єкт господарювання.

Підприємство використовує право не розкривати інформацію щодо розрахунків та операцій з пов'язаними сторонами, якщо такі сторони являють собою уряд, що контролює Підприємство та інші підприємства, які контролює або на які має суттєвий вплив той самий уряд.

19. Оцінка безперервності діяльності

З метою забезпечення складання фінансової звітності відповідно до МСБО (IAS) 1 «Подання фінансової звітності» та Закону № 996-XIV Підприємство визначає безперервність діяльності як оцінку активів та зобов'язань виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати і надалі (функціонуватиме і вестиме діяльність в осяжному майбутньому).

При оцінці безперервної діяльності до уваги береться вся доступна інформація про майбутні події, принаймні в найближчі 12 місяців після закінчення звітного періоду. Ступінь деталізації розгляду залежить від конкретних фактів у кожному окремому випадку.

Оцінка безперервності діяльності ґрунтується на розрахунку та оцінці системи фінансових показників діяльності. При цьому визначаються на підставі показників фінансової звітності розрахункові значення коефіцієнтів фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, рентабельності та ділової активності. Зазначені показники розраховуються на дату складання звітності. Отримані результати порівнюють із відповідними значеннями попередніх періодів, а також з критичними значеннями.

Під час складання фінансової звітності для визначення припущення про безперервність діяльності Підприємство застосовує наступні індикатори щодо оцінки безперервності:

1. Фінансові події:

- перевищення зобов'язань над активами або перевищення поточних зобов'язань над поточними активами;
- позики з фіксованим строком, погашення яких наближається, за відсутності реальних перспектив пролонгації чи погашення; або надмірне використання короткострокових позик для фінансування довгострокових активів;
- ознаки скасування фінансової підтримки кредиторами;
- від'ємні грошові потоки від операційної діяльності, про які свідчить фінансова звітність за попередні періоди або прогнозна фінансова звітність;

- негативні ключові фінансові коефіцієнти;
- значні операційні збитки або значне зменшення вартості активів, що використовуються для генерування грошових потоків;
- неможливість вчасно платити кредиторам;
- неможливість виконувати умови угод про позики;
- перехід від системи оплати в кредит за поставлений товар, отриману послугу до системи оплати в момент доставки товару, отримання послуги;
- неможливість отримати фінансування для розробки нових основних продуктів або для фінансування інших суттєвих інвестицій.

2. *Операційні події:*

- наміри управлінського персоналу ліквідувати суб'єкт господарювання або припинити діяльність;
- втрата ключового управлінського персоналу без його заміни;
- втрата основного ринку, ключового клієнта (клієнтів), франшизи, ліцензії або головного постачальника (постачальників);
- труднощі з робочою силою;
- нестача важливих ресурсів;
- поява дуже успішного конкурента.

3. *Інші події:*

- недотримання вимог до рівня капіталу або інших законодавчих чи нормативних вимог;
- незавершені судові або регуляторні провадження проти суб'єкта господарювання, які у випадку їх задоволення можуть призвести до претензій, які суб'єкт господарювання з великою вірогідністю не зможе задовольнити;
- зміни у законах чи нормативних актах або урядовій політиці, що, за очікуванням, негативно вплинуть на суб'єкт господарювання;
- відсутність страхування чи недостатнє страхування від катастроф у разі їх настання.

Підприємство застосовує вищевказані індикатори для визначення припущення про безперервність діяльності при складанні приміток до річної фінансової звітності.

IV. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК

Накопичення даних про податкові витрати, амортизацію основних засобів та інших необоротних активів, визначену за податковими правилами, податкові доходи для цілей розрахунку оподатковуваного прибутку здійснюється на підставі первинних облікових документів, що фіксують здійснення господарських операцій, відповідно до положень Податкового кодексу України зі змінами та доповненнями.

Передача грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей між Підприємством та філіями Підприємства здійснюється з урахуванням таких особливостей:

- будь-який рух грошових коштів між Підприємством та його філіями, безпосередньо між філіями Підприємства розцінюється як внутрішнє переміщення грошових коштів у межах однієї юридичної особи. При цьому не змінюються розміри доходів чи витрат сторін, які приймають участь у такому переміщенні;

- передача товарно-матеріальних цінностей між Підприємством та філіями, безпосередньо між філіями Підприємства, здійснюється без ПДВ, при цьому податкова накладна при здійсненні внутрішньогосподарських розрахунків не виписується.

Податковий облік основних засобів, нематеріальних активів та їх амортизації здійснюють ті філії, на балансі яких вони обліковуються.

У авізо на передачу основних засобів обов'язково вказується:

- назва об'єкту основних засобів;
- первісна вартість об'єкту;
- сума нарахованого зносу;

Нарахування амортизації по переданих основних засобах та нематеріальних активах припиняється у сторони, яка їх передала, та починається у сторони, яка їх прийняла, у наступному після передачі місяці.

З цією метою в авізо на передачу додатково вказується сума, на яку зменшується балансова вартість об'єкта за податковим обліком на кінець місяця.

Податок на додану вартість (ПДВ)

Підприємство веде зведений податковий облік податку на додану вартість, враховуючи в ньому дані як головного підприємства так і філій.

Вихідний ПДВ при продажу товарів та послуг обліковується у момент отримання товарів або послуг клієнтом або у момент надходження платежу від клієнта, залежно від того, що відбувається раніше.

Вхідний ПДВ обліковується таким чином: право на кредит із вхідного ПДВ при закупівлях виникає у момент отримання накладної з ПДВ, яка видається в момент надходження оплати постачальнику або в момент отримання товарів або послуг, залежно від того, що відбувається раніше, або право на кредит із вхідного ПДВ при імпорті товарів чи послуг виникає у момент сплати податку.

ПДВ, який стосується продажів та закупок, визнається у звіті про фінансовий стан згорнуто і показується як актив або зобов'язання в сумі, відображених у деклараціях з ПДВ.

Підприємство делегує філіям право реєстрації в СЕА податкових накладних відповідно до норм чинного законодавства.

Нарахування та сплата податку на додану вартість проводиться централізовано.

Порядок складання декларації про податок на додану вартість, обчислення та сплата податку на додану вартість здійснюється згідно з вимогами Податкового Кодексу України зі змінами та доповненнями.

Відповідальність посадових осіб Підприємства та посадових осіб його філій за правильність обчислення і своєчасність сплати податків та зборів, встановлюється нормами діючого податкового законодавства України та внутрішніми нормативними документами Підприємства, в яких делегуються відповідні права та обов'язки філіям.

Відповідно до чинного законодавства України Підприємство, як юридична особа, є платником:

- податку на додану вартість;
- податку на прибуток підприємств;
- податку на майно (нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; плати за землю (орендної плати), транспортного податку);
- екологічного податку;
- рентної плати за користування надрами для видобутку корисних копалин;
- податку на доходи фізичних осіб;
- єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- податку з доходів фізичних осіб;
- військового збору;
- рентної плати за спеціальне використання води;
- інших податків та зборів згідно Податкового кодексу України, у разі виникнення необхідності в господарській діяльності.

Філії Підприємства є платниками:

- податку з доходів фізичних осіб;
- єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- військового збору;
- рентної плати за спеціальне використання води.

Керівник Підприємства може надати повноваження (або зобов'язання) керівникам філій складати та подавати податкову звітність і сплачувати податки та збори від імені Підприємства, як юридичної особи, до територіальних державних податкових органів України за місцем знаходження об'єктів оподаткування.

Таке делегування повноважень (відповідальності) здійснюється на Підприємстві з метою організації нарахування та сплати податків, в яких об'єкти оподаткування є такими, що використовуються або закріплені за філіями Підприємства.

Насамперед, це стосується таких податків:

- плата за землю (орендна плата);
- податок на нерухоме майно (відмінне від земельної ділянки);

- транспортний податок;
- екологічний податок;
- рентна плата за користування надрами для видобутку корисних копалин.

Платники частини чистого прибутку (доходу) та/або дивідендів на державну частку та особливості відрахування державними унітарними підприємствами частини прибутку (доходу) визначаються та регулюються Законом України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 № 185-V із змінами та доповненнями (далі - Закон № 185-V).

Згідно з статтею 11¹ Закону № 185-V Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» підпадає під виключення по зобов'язанню державних унітарних підприємств спрямовувати частину чистого прибутку (доходу) до Державного бюджету України у розмірі не менше 30 відсотків у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Директор ДБР -
головний бухгалтер



Володимир ЦИМБАЛЕНКО